

EXAMENSARBETE

Hösten 2007

Lärarytildningen

Hur kan barn/elever påverkas av att gå i en
svensk skola i utlandet?

– möjlighetens skola?

Författare

Anna Frieberg

Therése Lundh

Handledare

Jane Mattisson

www.hkr.se

Hur kan barn/elever påverkas av att gå i en svensk skola i utlandet?

– möjlighetens skola?

Abstract

Den här uppsatsen belyser barns/elevs uppfattningar och tankar kring den kinesiska kulturen. Men även hur Swedish School Beijing tar till vara på den nya kulturen i undervisningen. Vidare belyser den om svenska elever i utlandet får möjlighet till en likvärdig utbildning som de eleverna i Sverige får. Uppsatsen upplyser även er läsare om hur lärarna arbetar på Swedish School Beijing och i den mån de tar tillvara på den nya kultur som barnen/eleverna möter i Kina. I litteraturdelen tas det upp vilka olika kulturkrockar som kan uppstå vid flytt till ett nytt land med ny och annorlunda kultur. Det tas även upp hur de språkliga kontrasterna och hur den sociala biten påverkar barnen/eleverna. Undersökningen består av fem lärarinformanter och elva elevinformanter. En kvalitativ studie har genomförts med två frågeformulär anpassade till de olika undersökningsgrupperna. I diskussionen dras likheter mellan Vygotskijs teori, litteraturen och lärarnas/elevnas resultat. Resultatet av undersökningen är att barn/elever påverkas både positivt och negativt av att gå på en svensk skola i utlandet. Det har kommit fram att elever tycker det är intressant och spännande att leva i en ny och annorlunda kultur, men samtidigt har det sina baksidor och kulturkrockar. Då lärarna på skolan bidrar genom undervisningen till att förenkla anpassningen till den nya kulturen, får barnen/eleverna hjälp att bearbeta de intryck som kan förekomma. Skolan anser det som viktigt att ta till vara på den svenska kulturen och det svenska språket, vilket krävs för att ta till sig en ny kultur och ett nytt språk. Lärarna belyser att svenska elever i utlandet får en likvärdig utbildning utomlands, det här för att skolan följer och arbetar efter den svenska läroplanen.

Ämnesord: Swedish School Beijing, Kina, kulturpåverkan, kulturkrockar, kulturskillnader, språk, svensk skola i utlandet

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	4
1. Inledning	6
1.1 Bakgrund	6
1.2 Syfte	7
1.3 Problemprecisering	8
1.4 Relevans	8
1.5 Disposition av uppsatsen	8
2. Forskningsbakgrund	9
2.1 Teoretiska utgångspunkter	9
2.2 Svenska skolan i Sverige	9
2.3 Historik om Svenska skolan i utlandet	10
2.3.1 Internationella skolor i Beijing	11
2.4 Swedish School Beijing	11
2.4.1 Kompletterande svenska	14
2.4.2 Förskoleverksamheten på Swedish School Beijing	14
2.4.3 Skolverksamheten på Swedish School Beijing	14
2.4.4 Personal på Swedish School Beijing	14
2.5 Kulturkrockar och kulturella skillnader	15
2.6 Identitetssökande	18
2.7 Den kinesiska kulturen	19
2.7.1 Kinesiska högtider och helgdagar	20
2.8 Bosättning utomlands	21
2.8.1 Flytta hem igen	21
3. Metod	22
3.1 Metod och genomförande	22
3.2 Undersökningsgrupp	23
3.3 Motivering av tillvägagångssätt	23
3.4 Begränsningar i metoden	24
4. Resultat och analys	25
4.1 Resultat av lärarnas frågeformulär	25
4.1.1 Analys av lärarnas frågeformulär	32
4.2 Resultat av elevernas frågeformulär	35
4.2.1 Analys av elevernas frågeformulär	38
5. Diskussion	41
5.1 Förslag till vidare forskning	48
6. Sammanfattning	49
Referenslista	50
Litteratur	50
Internet	51

Bilagor:

Bilaga 1 Avgift per barn för läsåret 2006/2007 på Swedish School Beijing

Bilaga 2 Kraven för stadsbidrag

Bilaga 3 Utdrag ur förordningen, SFS 1994:519

Bilaga 4 Frågeformulär för lärare på Swedish School Beijing

Bilaga 5 Frågeformulär till elever i årskurs 4-6

Förord

Vi vill passa på att tacka våra informanter - personal, rektor och elever på Swedish School Beijing, som har ställt upp med information och delgett sina tankar och känslor. Ett stort tack till vår handledare Jane Mattisson som har stöttat oss när det har varit problematiskt. Även examenshandledningsgruppen har varit ett stöd under arbetets gång. Sist men inte minst vill vi tacka våra vänner som har kommenterat vårt arbete till det bättre.

Tack

Anna och Therése

1. Inledning

Inledningen beskriver vad uppsatsen kommer att handla om, hur vi författare kom fram till det här och vilket syfte det finns med uppsatsen. Det finns även en bakgrund som styrker uppsatsens relevans.

I Lpo94 står det att ett internationellt perspektiv är viktigt för att kunna se den egna verkligheten i ett globalt sammanhang samt att förbereda för ett samhälle med täta kontakter över kultur- och nationsgränser. Det internationella perspektivet innebär också att utveckla förståelse för den kulturella mångfalden inom landet. Det står även att skolan ansvarar för att varje elev efter genomgången grundskola har utvecklat förståelse för andra kulturer (Lärboken - Lpo94). Med detta i åtanke har vi valt att ta tillvara de kunskaper vi berikades med under vår fem veckors långa slutpraktik på lärarutbildningen, på Swedish School Beijing i Kina. Enligt Skolverket är skolan en svensk utlandsskola och är till för svenska barn som bor utomlands ([www.skolverket.se /svenska utlandsskolor](http://www.skolverket.se/svenska-utlandsskolor)). Vi har upplevt det svenska skolsystemet under andra förutsättningar och former. Det här vill vi belysa genom att skriva en uppsats om våra insikter och koppla dem till forskning och litteratur. Vi vill även att elever som går delar av sin skolgång i utlandet ska få samma möjlighet till utbildning som elever i Sverige får. Som snart färdiga lärare har vi insett vikten av en fungerande skola och utbildning. Vi anser att det är viktigt som lärare att vara medveten om vilka problem eller möjligheter som kan uppstå för elever vid skolgång i utlandet. Vi vill även belysa hur eleverna blir påverkade av den kinesiska kulturen inom de områden som vi har valt att undersöka. Holmqvist (2006) menar att det är intressant att studera hur elever i olika kulturer utvecklar lärande då de utvecklas enligt egna kulturella erfarenheter (Holmqvist 2006:40).

Visionen på Swedish School Beijing är;

Med kunniga, medkännande och ambitiösa medarbetare skapar vi en trygg miljö där varje elev blir sedd och visas respekt. Varje elev utvecklas efter sin förmåga. Lusten att lära och skapande nyfikenhet hålls vid liv genom spännande upplevelser och stimulerande inlärningsmöjligheter.
(<http://www.swedishschool.org.cn/>)

1.1 Bakgrund

Enligt Sweaguiden (www.sweaguiden.com) har möjligheten att bo i ett annat land i några år blivit lättare de senare åren. Det här speciellt för familjer som har en familjemedlem som väljer att arbeta utomlands under en begränsad tid. Kina som land blir allt mer internationellt och det är många företag som har ett samarbete med Kina. Det innebär även att delar av

företaget placeras på plats i Kina. Resultatet kan bli att hela familjer flyttar till Kina under en period på ett till två år, dock ibland även under längre tid. Studier enligt Sweaguiden visar att många familjer idag flyttar till Kina och bosätter sig där, vilket då resulterar i att de placerar sina barn på en svensk eller internationell skola (www.sweaguiden.com). Skolverket påpekar att den svenska skolplikten upphör när barnen flyttar utomlands. Därför är det viktigt att det finns en svensk utlandsskola som kan ta emot de svenska familjer och barn som vill få en utbildning även i utlandet ([www.skolverket.se /svensk undervisning i utlandet](http://www.skolverket.se/svensk_undervisning_i_utlandet)).

De svenska företagen har ett stort antal svenskar anställda utomlands. I regel sänder man ut en person med eventuellt medföljande familj på ett 3 års kontrakt, med eventuell förlängning på ytterligare ett år. Över 500,000 människor arbetar för svenska företag utomlands (ej enbart svenskar). Sveriges största exportmarknader är Tyskland, USA, Norge, Storbritannien. Andra marknader är länderna i Asien.

(www.sweaguiden.com)

Enligt Skolverket anser den svenska staten att det är viktigt med tillgång på god utbildning även i utlandet, det vill säga en utbildning som motsvarar den som sker i svenska skolan i Sverige. Staten är därmed engagerad i svensk utbildning i utlandet. Det här för att det ska finnas en möjlighet för hela familjer att flytta med när en av föräldrarna blir erbjudna arbete i utlandet. Skolverket påpekar att de flesta språkforskare menar att ett barns språkliga och kulturella identitet utvecklas bäst om undervisningen sker på modersmålet, under de år då begreppsbyggnaden ska utvecklas. Det här är en av orsakerna till att det finns svensk utbildning runt om i världen ([www.skolverket.se /svensk undervisning i utlandet](http://www.skolverket.se/svensk_undervisning_i_utlandet)).

1.2 Syfte

Uppsatsens syfte är att undersöka vilka intryck elever tar av den kinesiska kulturen, då de möter den oavsett de vill det eller inte. Även hur Swedish School Beijing tar till vara på den nya kulturen på skolan och i undervisningen. Vi vill vidare undersöka om svenska elever i utlandet får möjlighet till en likvärdig utbildning som de eleverna i Sverige får. Vi baserar uppsatsen bland annat på egna erfarenheter och upplevelser gjorda på Swedish School Beijing och dess omgivning i Kina under sju veckor. Vi kan därför inte ansvara för vad andra svenska skolor i utlandet står för och hur de verkar.

1.3 Problemprecisering

I vilka avseende kan barn påverkas av att gå i en svensk skola i utlandet?

- Vilka intryck tar eleverna av den kinesiska kulturen när det gäller mat, kommunikation, skola och socialisation?
- Hur anpassar sig Swedish School Beijing till den kinesiska kulturen?

1.4 Relevans

Uppsatsen är relevant för både verksamma lärare och lärarstudenter. För verksamma lärare kan uppsatsen vara betydelsefull ifall de själv funderar på att arbeta på svensk skola i utlandet. Den är även viktig för lärare om de får en elev som har gått på svensk skola i utlandet eller om en elev ska flytta till ett annat land. Som lärare är det viktigt att vara medveten om vilka problem eller möjligheter som kan uppstå hos eleven. Med hjälp av vår uppsats kanske lärare får en inblick i hur det kan vara att gå på en svensk skola i utlandet. För lärarstudenter kan uppsatsen vara relevant ifall de funderar på att göra sin praktik utomlands. Uppsatsen kan då bidra med information och förhoppningsvis vara en inspirationskälla till studier/praktik i utlandet. Vi författare är glada och nöjda över att vi tog chansen när möjligheten uppstod. Det kan som i vårt fall leda till arbete på en svensk skola i utlandet.

1.5 Disposition av uppsatsen

I kapitel två presenteras litteraturen där aspekter som kulturkrockar, kulturella skillnader och identitetssökande tas upp. Det finns även ett avsnitt som handlar om historiken bakom svenska skolor i utlandet och hur verksamheten fungerar på Swedish School Beijing. Ett annat avsnitt handlar om den kinesiska kulturen, högtider och helgdagar. Vygotskij presenteras även som den teoretiker som uppsatsen grundas på. Kapitel tre belyser vilken metod som användes för undersökningen samt hur vi författare har gått till väga. Det beskrivs även hur undersökningsgruppen är utformad och vilka begränsningar som har gjorts. I kapitel fyra diskuteras och analyseras resultaten från undersökningen. I följande kapitel förs det en diskussion utifrån analysen kopplad till den litteratur som togs upp i kapitel två. I sista och avslutande kapitel görs en sammanfattning av uppsatsen och de viktigaste resultaten enligt oss författare belyses här.

2. Forskningsbakgrund

Litteraturen som behandlas i följande litteraturgenomgång handlar om de olika skolsystemens organisationer samt hur en svensk utlandsskola kan fungera. Orsaker som kan påverka barns/elevs identitetssökande inlärningsförmåga, kulturens betydelse och påverkan, lärarens förhållningssätt, olika arbetsmetoder samt faktorer som spelar in när en individ ska lära sig att leva i en annan kultur, är andra aspekter som tas upp.

2.1 Teoretiska utgångspunkter

I nedanstående teoretiska utgångspunkter kommer teorin bakom arbetet att belysas. Även hur uppsatsen är vetenskapligt kopplad till den teori som har bearbetats under arbetets gång.

Uppsatsen grundar sig på hur Stensmo (1994) tolkat Lev Vygotskijs (pedagogisk teoretiker, lärare och psykolog) teorier om komplextänkandet i sammanhang med kulturen och dess omgivning. Vygotskij anser att barn utvecklar sin identitet och prestation beroende av och i samspel med omgivningen som de lever i. Han hävdar att ett barns utveckling är styrd av språk, tankeförmåga, mental och personlig utveckling (Stensmo 1994:184-192). Vygotskij menar att människan är som objekt styrd och påverkad av dess omgivning, samtidigt som hon påverkar sin omgivning. Han menar vidare att människan själv kan påverka sin framtid genom att förändra sin omgivning och kan på så vis utvecklas med den (Stensmo 1994:189). Vygotskijs kollega och partner i vetenskap, Leontiev, anser att människan lever i socialisation med samhället det vill säga att människan måste vara kamratlig, värna om produktivt arbete och vänskap för att samhället ska fungera. ”Social gemenskap och samverkan är meningsfulla livsmål, social isolering och konkurrens är alienerande” (Stensmo 1994:160).

2.2 Svenska skolan i Sverige

Enligt Skolverket är barn i åldrarna sju till sexton år skolpliktiga, all undervisning är obligatorisk och avgiftsfri. Under kategorin som tillhör den obligatoriska skolan räknas grundskolan, sameskolan, specialskolan och särskolan. Det finns även en möjlighet för de föräldrar som vill att deras sexåringar ska delta i skolundervisning att börja i en förskoleklass. Kommunen är skyldig till att anordna platser för de sexåringar som vill börja i förskoleklass (<http://www.skolverket.se/sb/d/663>).

2.3 Historik om Svenska skolan i utlandet

På Skolverkets hemsida kan det läsas att den första svenskundervisningen i utlandet startades i Berlin 1907. Det var på eget initiativ av emigrerande svenskar som svensk undervisning startades och det för att hålla det svenska språket och kulturen vid liv. Efter en tid var behovet tillräckligt stort för att det skulle inrättas svenska skolor runt om i världen. Oftast är det en svensk skolförening på orten, en missionsorganisation eller ett svenskt företag som är huvudman för de svenska utlandsskolorna (www.skolverket.se /svensk undervisning i utlandet). Företaget Sony Ericsson grundade tillsammans med den svenska ambassaden, Swedish School Beijing hösten 1993 (<http://www.swedishschool.org.cn/>). De svenska myndigheterna ställer inte några krav på speciella tillstånd för att starta och driva en skola i utlandet. Däremot om den svenska utlandsskolan är statsbidragsunderstödd måste vissa krav uppfyllas (www.skolverket.se /svenska utlandsskolor).

Den svenska staten är enligt Skolverket engagerad i att det finns tillgång till svensk undervisning i utlandet och att elever ska kunna återvända till Sverige efter föräldrars avslutade tjänstgöring utomlands. Syftet med utlandsundervisning är att det ska finnas möjlighet för familjer att arbeta utomlands och ta med sina barn. När elever återvänder till skolan i Sverige, ska de kunna gå tillbaka till samma årskurs, utan att det uppstår språkförvirringar eller bristande ”svenska” kunskaper. Elever som gått på en svensk utlandsskola har samma rätt till inträde i skolor som tillhör det offentliga skolväsendet, som elever som har gått i Sverige (www.skolverket.se /svensk undervisning i utlandet).

Skolverket konstaterar att det idag finns 33 svenska utlandsskolor i 25 länder. De är placerade i Europa, Afrika, Asien och Sydamerika. Undervisningen sker oftast från årskurs ett upp till årskurs sex, men även många svenska skolor bedriver svensk förskoleverksamhet. Sverige har ett avtal med de nordiska länderna gällande placering av elever i utlandet. Svenska elever är berättigade till att gå i en nordisk skola på samma villkor som i en svensk utlandsskola. Naturligtvis gäller det även att nordiska elever får gå i den svenska utlandsskolan (www.skolverket.se /svensk undervisning i utlandet). Svenska skolor i utlandet är avgiftsbelagda och elevavgiften varierar kraftigt beroende på vilken skola eleven går på. Men oftast är avgiften lägre än på en internationell skola (www.skolverket.se /svensk undervisning i utlandet). För information kring avgift per barn för läsåret 2006/2007 på Swedish School Beijing, se bilaga 1.

Enligt Skolverket gäller endast svensk skolplikt inom Sverige och därför är inte kommunerna skyldiga att stå för kostnader i utlandet. Men de svenska utlandsskolorna i sig får statsbidrag och det är utlandsskolorna själv som avgör vilka elever som får gå på skolan. För att en svensk utlandsskola ska få statsbidrag krävs det att skolan är likvärdig och jämförbar med skolan i Sverige. Vilka krav som den svenska staten kräver av en svensk utlandsskola kan ses i bilaga 2 ([www.skolverket.se /svenska utlandsskolor](http://www.skolverket.se/svenska-utlandsskolor)). Förordningen 3 § (se bilaga 3) anger vilka krav som måste uppfyllas för att ett barn ska få räknas in i skolans underlag för statsbidrag. Skolan informerar föräldrar hur de ska kunna styrka denna behörighet. Självklart kan elever som ej är behöriga också tas emot, men det kan dock innebära att avgiften blir något högre ([www.skolverket.se /svensk undervisning i utlandet](http://www.skolverket.se/svensk-undervisning-i-utlandet)).

Undervisningen på en svensk skola i utlandet ska enligt Skolverket i huvudsak följa den svenska läroplanen och de svenska kursplanerna. För de elever som får betyg ges de på samma princip som vid en svensk skola i Sverige. Förskollärare samt lärare vid svenska utlandsskolor ska ha samma kompetens som på en svensk skola, vilket innebär att utbildningen är motsvarande för de uppgifter som ska bedrivas på respektive verksamhet. Skolverket har tillsynsansvar för den svenska utlandsundervisningen. Tillsynen kan ske via formella besök på skolan, genom uppföljning och kontroll av att reglerna för en svensk skola följs ([www.skolverket.se /svensk undervisning i utlandet](http://www.skolverket.se/svensk-undervisning-i-utlandet)).

2.3.1 Internationella skolor i Beijing

I Beijings guide till internationella skolor påvisas att det finns 25 skolor som räknar sig som internationella, två av dem är Western Academy of Beijing (WAB) och International School of Beijing (ISB). Det finns även en tysk, japansk, spansk, pakistansk, fransk och brittisk internationell skola samt två engelska Montessoriförskolor i Beijing (www.moveandstay.com/beijing/guide_international_schools.asp /en guide till internationella skolor).

2.4 Swedish School Beijing

Enligt Swedish School Beijings hemsida startade företaget Sony Ericsson hösten 1993, med hjälp av den svenska ambassaden Swedish School Beijing (SSB). I en intervju gjord av radio86 med Mona Nyberg (rektor) och Yvonne Andersson (kanslist) på SSB framkommer det att Sony Ericsson etablerade sig och ansåg att dess anställdas barn skulle få möjlighet att

delta i svensk undervisning även i Beijing (www.radio86.se/allt-om-kina/livsstil/6630/svenska-skolan-i-beijing). På Swedish School Beijing var det vid start sammanlagt 21 elever på förskolan och årskurserna 1-6, men under de gångna åren har elevantalet ökat. Det är även fler nordiska företag förutom Sony Ericsson som har visat intresse för skolan. De senaste åren har det gått cirka 100 barn på förskolan och i skolan. Swedish School Beijing är styrd och påverkad av den svenska myndigheten. Därmed följer undervisningen den svenska läroplanen och all undervisning sker på svenska (<http://www.swedishschool.org.cn/>). Vidare i intervjun av radio86 framkommer det att en styrelse står som överman för Swedish School Beijing och i styrelsen finns det en representant från Skolverket som arbetar på den svenska ambassaden i Kina (www.radio86.se/allt-om-kina/livsstil/6630/svenska-skolan-i-beijing /Intervju med Mona Nyberg (rektor) och Yvonne Andersson (kanslist) på SSB).

Swedish School Beijing är en liten skola som ger möjlighet till individuell utveckling och stimulans för enskilt barn och elev. Skolans storlek bidrar även till att alla barn får tid för att lära känna både varandra och lärarna. Stämningen på skolan är både hemtrevlig och familjär, detta är något de värnar om även ifall den växer. Skolans profil är språk och de anser att det svenska språket är viktigt att utveckla och bibehålla när barn/elever bor utomlands (<http://www.swedishschool.org.cn/>). Även enligt Ladberg (1994) är det viktigt att ta vara på modersmålet, det här för att barn ska ha lättare att nå framgång i det nya språket (Ladberg 1994:12). På Swedish School Beijing lär sig eleverna från förskoleklassen till årskurs sex, kinesiska¹ och engelska i lektionsform. Både den svenska och den kinesiska kulturen uppmärksammas på skolan. Studiebesök, utflykter och lägerdagar gör det möjligt för eleverna att lära känna det kinesiska samhället och dess kulturarv. Swedish School Beijing har ett mål att eleverna ska klara sig bra, då familjen vid hemflytt väljer att sätta sina barn i en svensk skola i Sverige. Skolan anser även det viktigt att eleverna ska klara av att börja på en internationell skola, om familjen väljer att fortfarande bo i Kina (<http://www.swedishschool.org.cn/>).

Swedish School Beijing anser att undervisningen bör inrikta sig på att förbereda eleverna inför det samhälle de lever i. Idag förväntas det att varje individ ska kunna samarbeta, ta egna initiativ, anpassa sig, vara flexibel och ha stor social kompetens. Det är även viktigt att

¹ Med kinesiska som språk i det här fallet menas mandarin.

kunna kommunicera, diskutera och argumentera. Swedish School Beijing värnar om EQ² och det är något som ingår i undervisningen. Det här innebär att barnen/eleverna tränas i social kompetens, självkänedom, konflikthantering, stresshantering, respekt och förståelse för varandra. De ska även få en ökad självkänsla och tillit **till** sin egen förmåga (<http://www.swedishschool.org.cn/>).

Swedish School Beijing anser att engelska är ett språk som barnen/eleverna har stor nytta av i Kina, därför har de lektioner i "Native English"³. Engelska är ett av de språk som används på skolan för att prata med de kinesiska assistenterna. Eleverna har även nytta av det när de samtalar med befolkningen i Kina (<http://www.swedishschool.org.cn/>).

Kinesiska är ytterligare ett språk som alla elever på Swedish School Beijing får en möjlighet att lära sig. Förskolebarnen lär sig sånger, ramsor och enstaka ord, medan förskoleklassen och skolan har lektioner i kinesiska. De här lektionerna är nivåbaserade och eleverna blir indelade i grupper efter hur de hanterar kinesiskan. Undervisningen består i både tal, skrift, ramsor och sånger (<http://www.swedishschool.org.cn/>).

Barnen lär sig vardagsfraser som gör det lättare att leva i och komma närmare den kinesiska kulturen. För att ytterligare bekanta oss med den kinesiska kulturen uppmärksammar vi de kinesiska högtiderna och traditionerna. Vi läser om Kinas historia, geografi och samhälle och vi gör ofta olika former av studiebesök. Skolan har även ett intressant utbyte med en kinesisk skola i närområdet.

(<http://www.swedishschool.org.cn/>)

Ladberg (2003) anser att vid inläring av språk ska barn/elever utsättas för intressanta situationer som leder till lust att lära det nya språket (Ladberg 2003:48). Detta kan kopplas till citatet ovan från Swedish School Beijing's synsätt gällande språkinläring då skolan lär barn/elever knyta an språket i vardagssituationer (<http://www.swedishschool.org.cn/>).

Swedish School Beijing följer det svenska skolåret⁴, men tar även hänsyn till vad som gäller för det kinesiska skolsystemet. De har bland annat lov vid nationaldagen den 1: a oktober, lov runt den 1: a maj och vid det kinesiska nyåret (<http://www.swedishschool.org.cn/>).

² EQ innebär emotionell intelligens och är ett begrepp som står för känsla och social förmåga.

³ "Native English" innebär att eleverna har engelska med en lärare från ett engelsktalande land.

⁴ Det svenska skolåret består av en höst- och en vårtermin.

2.4.1 Kompletterande svenska

Enligt Skolverket är kompletterande svenska till för de elever som studerar i utlandet och vill uppehålla och utveckla sina kunskaper i svenska. För att en elev ska få gå på kompletterande svenska krävs det att minst en av föräldrarna är svensk medborgare och det svenska språket talas i hemmet. De flesta utlandsskolor anordnar kompletterande svenska ([www.skolverket.se /svensk undervisning i utlandet](http://www.skolverket.se/svensk_undervisning_i_utlandet)). Swedish School Beijing anser att det är extra viktigt att utveckla det svenska språket i tal och skrift, speciellt när barnen/elevorna befinner sig i ett annat land. Svenska elever som går på internationella skolor i Beijing blir erbjudna eftermiddagsundervisning i ämnet kompletterande svenska, för att bibehålla sin svenska (<http://www.swedishschool.org.cn/>).

2.4.2 Förskoleverksamheten på Swedish School Beijing

Verksamheten på förskolan bedrivs enligt *Lpfö98*, mål och riktlinjer. Förskolan arbetar med en helhetssyn på barns utveckling. De lägger även stor vikt vid att stödja barnen i deras sociala utveckling. Barnen som går på förskolan är mellan två och fem år. Varje termin arbetar förskolan med olika tema som bearbetas med hjälp av många olika uttrycksmedel, så som skapande i form och färg, men även genom rörelse, rytmik och drama (<http://www.swedishschool.org.cn/>).

2.4.3 Skolverksamheten på Swedish School Beijing

Verksamheten i skolan bedrivs enligt *Lpo94*, mål och riktlinjer. Även skolan arbetar med en helhetssyn på barns utveckling. De strävar efter att varje elev ska nå målen för sin årskurs. Skolan lägger även stor vikt vid att stödja eleverna i deras kunskapsutveckling. I skolverksamheten finns det förskoleklass upp till årskurs sex, därefter måste eleverna söka till en internationell skola (<http://www.swedishschool.org.cn/>).

2.4.4 Personal på Swedish School Beijing

De flesta av personalen på Swedish School Beijing är från Sverige, men det finns även personal från Kina och Norge. På skolan arbetar det sammanlagt 30 förskollärare och lärare, varav en tredjedel är kinesiska assistenter⁵ (<http://www.swedishschool.org.cn/>). I intervjun

⁵ Assistent på Swedish School Beijing är en anställning för kinesisk personal som hjälper till med diverse uppgifter i verksamheten på förskolan/skolan. Assistenten pratar kinesiska och i vissa fall även engelska. Det

gjord av radio86 som tidigare nämnts, framkommer det att anledningen till att det finns kinesisk personal på skolan är delvis för att införa den kinesiska kulturen. Det här även för att införa en kontakt till det kinesiska samhället (www.radio86.se/allt-om-kina/livsstil/6630/svenska-skolan-i-beijing /Intervju med Mona Nyberg (rektor) och Yvonne Andersson (kanslist) på SSB). Rektorn på skolan leder verksamheten och måste rapportera om hur verksamheten bedrivs till en styrelse som ansvarar för skolan (<http://www.swedishschool.org.cn/>).

2.5 Kulturkrockar och kulturella skillnader

Sweaguiden påpekar att vid möte med ett främmande land följer ett möte med en ny kultur⁶ och religion. Mötet blir för många en påfrestning då de inte alltid är medvetna eller insatta i hur andra kulturer lever och agerar. Det anses att den egna kulturen som ligger till grund hos den enskilda individen är den bättre (www.sweguiden.com). Enligt Lpo94 och Lpfö98 ska skolan lägga vikt på att medvetandegöra elever om den svenska internationaliseringen och den ständiga förändring som sker i samhället. Idag kräver samhället att individer ska kunna acceptera och ta tillvara på den kulturella mångfald som finns inom Sverige (Läraryboken - förståelse och medmänsklighet, Lpo94:13 och Lpfö98:36).

Kim Forss (1987) påvisar att när vi möter människor från en annan kultur är det nödvändigt att förstå sitt eget beteende och kultur, det här på grund av att människan ska kunna ta till sig den främmande kultur hon möter. ”De flesta erfar en kombination av förvåning, glädje och förtvivlan när de har arbetat någon tid i en främmande miljö. I vissa fall tar de negativa sidorna helt överhanden – då kan man tala om chock” (Forss 1987:84). I Sweaguiden nämns de olika uppfattningar som individer har beträffande religion och tillhörande livsstil, som kan orsaka väldiga problem. Rädslan för det ovissa och främmande som skapar missförstånd kan övergå till fientlighet vid flytt mot ny främmande kultur. Därför är det oerhört viktigt att vara medveten om att det är den som flyttar ut som är den främmande parten. Medvetenheten är av betydelse för att kunna anpassa sig både mentalt och fysiskt till det som blir ens nya livsstil. Detta för att motverka känslan av att vara utlänning. Kvaliteter som ödmjukhet, tålmod, tolerans blandat med en god portion humor hjälper till att skapa nya och långvariga kontakter i främmande miljöer (www.sweguiden.com). Enligt Birgit Öberg

finns oftast endast en assistent per avdelning/klass.

⁶ Enligt Wellros (1993:62) definieras kultur som ett sätt att leva. Ett sätt att dela medvetna eller omedvetna kunskaper och värderingar, erfarenheter tillsammans med andra människor.

(1997) klarar barn bättre av kulturella skillnader om det finns ett tydligt mönster i kulturen som de kan följa (Öberg 1997:170).

Seija Wellros (psykolog och lärarutbildare) anser att det är den som flyttat till ett annat land med ny kultur som måste anpassa sig och att det är en process som sker kontinuerligt. Hon menar även att en individ lär sig att acceptera den nya kulturens värderingar och världssyn, men det betyder inte att ens eget sätt att tänka måste ändras (Wellros 1993:203). ”Vi kan aldrig bli kvitt vårt kulturella bagage och därför bör vi lära oss att identifiera, acceptera och ibland modifiera det, och därmed underlätta livet under vår utlandstid.” (<http://www.sweaguiden.com/kultur-artikel3.htm>)

Enligt Anna – Greta Heyman (socioonom och författare) måste ett annat lands kultur tas in med alla sinne för att kunna förstå den nya kulturen. Perception är ett uttryck som ständigt kommer till användning i ett nytt land. Språket är en väg till kommunikation och ett sätt att sprida kulturen. ”Språket är tolkaren av verkligheten omkring oss och därför det instrument som gett oss denna delaktighet och gemenskap” (Heyman 1990:33). Däremot menar Öberg (1997) att det går att bo i ett annat land utan att anpassa sig till kulturen och språket, då det alltid finns ambassader, utländska företag och internationella skolor där det går att arbeta och studera (Öberg 1997:29). Den svenska ambassaden i Peking strävar dock efter att agera som en länk mellan det svenska och kinesiska samhället och kulturlivet, det här för svenskar som lever i Beijing (http://www.swedenabroad.com/Page____25758.aspx).

Forss (1987) har kommit fram till att kulturer skiljer sig bland annat i sitt sätt att se på människan och hur denne fungerar i vardagslivet. Det finns även skillnader mellan det traditionella samhället och det moderna samhället, till exempel genom arbetsfördelningen och livets olika roller. Kulturer skiljer sig även i sättet att uttrycka sig språkligt och i sättet att kommunicera. Om en kultur har en osäker attityd avspeglas detta i samhället och i de olika organisationerna i samhället (Forss 1987:34,51-59).

Wellros (1993) påpekar att alla som har flyttat till ett land med en annan kultur har upptäckt att språk, klädsel, mat och levnadssättet är annorlunda än vad de är vana vid. Vidare benämner Wellros en person som flyttat utomlands som en orienterare. Med detta menar hon att en individ möter nya värderingar, skilda beteende och ett annat samhällssystem, precis som en orienterare ger sig ut i okänd terräng. När möten över kulturgränser sker kan det

hända att individer råkar ut för språk- och kulturchock. Språkchocken kan betyda att en individ inte förstår folk i sin omgivning och kan inte heller uttrycka sina egna känslor. Chocken kan leda till att individen drar sig till att umgås med sina landsmän på grund av frustration. Kulturchock kan innebära att en individ hamnar i ett fysiskt chocktillstånd när han/hon inser att människorna inte uppför sig på ett sätt som är normalt för individen (Wellros 1993:167-202). Har individer vuxit upp i olika samhällen har de troligtvis olika värderingar och synsätt. Oftast kan individer förvånas över andra kulturer och deras ”konstiga” sätt att bete sig, även bli irriterade på de vanor som inte är naturliga för en själva. En annan aspekt som Wellros (1993) belyser är att i kulturmöten är ens egna värderingar självklara och naturliga, varje individ anser att deras sätt är det rätta (Wellros 1993:28).

Enligt Wellros (1993) formar kulturen språket och språket kulturen. Ibland när kulturmöte sker saknas en gemensam referenspunkt, vilket beror på att varje språk har olika ord som anses som nödvändiga för att beskriva viktiga delar i livet. Med hjälp av det språk som kallas modersmål skapar en individ sig ord för att strukturera sin omvärld. Författaren påpekar att genom gester, miner och kroppshållning kan budskapet förmildras eller förtydligas gentemot sin samtalspartner, sen är det upp till partnern att tolka budskapet. Individer tolkar omedvetet budskapet utifrån sina egna värderingar och kulturella bakgrunder. Hon menar vidare att i samtal med människor från andra kulturer går det att lära sig ett andra språk, utan att kunna mer än sitt eget. Det beror på att individen tar till sig både det verbala och icke-verbala i språket och är mer öppen för att förstå vad samtalspartnern menar och vill uttrycka (Wellros 1993:16-32).

Om vi föds i Kina klarar hjärnan av att vi lär oss kinesiska, men om vi föds i Sverige lär vi oss tala svenska. Om vi föds i Kina med svensktalande föräldrar, kan vi till och med vara så lyckligt lottade att vi lär oss båda språken om vi vistas i båda språkmiljöerna.

(Säljö 2005:42)

Enligt Ladberg (2003) (fil dr i pedagogik) är sättet att lära sig ett språk helt upp till individs förmåga att söka kontakt, även i vilken mån han/hon umgås med andra människor (Ladberg 2003:46). Öberg (1997) anser att de barn som har föräldrar från olika kulturer eller som är uppvuxna i ett annat kulturellt samhälle kan skifta mellan de olika språken och de kulturella beteendena. De kan även tänka i parallella tankebanor om de är uppvuxna i en tvåkulturell miljö (Öberg 1997:79, 222).

Christer Stensmo (1994) hävdar liksom Heyman (1990) att människan är en kulturvarelse och att hennes tankar, känslor och handlingar påverkas av det samhälle som hon lever och deltar i (Stensmo 1994:11). Stensmo (1994) menar vidare att barn är noviser i det nya samhället, precis som föräldrar som flyttar till andra platser än vad de är invanda i. Han påpekar att kultur är något som uppstår då människor gemensamt utvecklar kunskaper, värderingar och handlingsmönster (Stensmo 1994). Det här kan hänvisas till Lpfö98 där det står att; ”Verksamheten skall präglas av omsorg om individen och syfta till att barnens förmåga till empati och omtanke om andra utvecklas, liksom öppenhet och respekt för skillnader i människors uppfattningar och levnadssätt” (Lärboken – förståelse och medmänsklighet, Lpfö98:34). Stensmo (1994) hävdar att kommunikation, ett gemensamt språk och förståelse är en förutsättning för att ovanstående ska lyckas. Språk kan vara talspråk, bildspråk eller kroppsspråk. I den senare kan bland annat språk framhäva känslor och signaler genom tecken, gester och läten (Stensmo 1994:10). Stensmo (1990) benämner Vygotskijs teorier angående barns komplextänkande, det vill säga barns första upplevelser rörande kunskapen om att de kan kontrollera sin omgivning genom ord och dess betydelse. Vygotskij menar att barn förmedlar sina tankar genom ord och att det är också så de socialt i förhållande till andra uttrycker sig. Vid inlärning av ett nytt språk omvandlas kunskapen i det redan talade språket till den nya kunskapen (Stensmo 1994:156-157).

2.6 Identitetssökande

Heyman (1990) beskriver att barn och ungdomar söker identitet och att omgivningen påverkar deras inställning. Hon menar att den kultur som barn befinner sig i förändras kontinuerligt och därför är identitetssökande barn i ständig utforskning av omgivningen (Heyman 1990:35). ”Medvetenheten om det egna och delaktighet i det gemensamma kulturarvet ger en trygg identitet som är viktig att utveckla, tillsammans med förmågan att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar” (Lärboken Lpo94:13). Heyman (1990) anser även att om människan inte är lika delaktig i det nya samhället som i det gamla och invanda, då påverkas individen av dess utformningar fast under olika förutsättningar. Hon menar att den tidigare identitet barnen byggt upp kanske inte bekräftas i den nya kulturen och de får svårare att förstå sin nya omvärld (Heyman 1990:35).

2.7 Den kinesiska kulturen

Enligt Bonnierfakta (1983) blev utlänningar innan 1960-talet välkomnade till Kina, men deras seder avvisades och hotades av patriottrogna medborgare. Att kinesiska medborgare har en sådan attityd är inte så underligt då Kina som nation länge ansett sig endast behöva sig själv och dess härskares teorier och kunskaper. Men på 1970-talet välkomnades åter utlänningen till Kina. För kineser är dock idag utlänningar något som fortfarande är speciellt och uppseendeväckande (Bonnierfakta 1983:106). Öberg (1997) menar att Kina har haft en stormaktsperiod, vilket har utvecklats till den enastående kultur med bland annat byggnader, konstföremål och skriftspråk som idag finns i Kina (Öberg 1997:205).

Johan Björkstén (2006) (författare som talar felfri kinesiska) påvisar att den kinesiska kulturen kretsar mycket kring familjen. Familjen i Kina består inte av det som västerlänningar i regel kallar familj, utan kineserna talar om sina kusiner, syslingar eller goda vänner som systrar. Kinesiska familjer umgås ofta väldigt nära med varandra, de ser umgänget inom familjen som ett egenvärde, vilket är en skillnad när det gäller västerlänningar. Björkstén (2006) påpekar att kineserna även är måna om sina vänner och att de är väldigt hjälpsamma. Enligt kinesisk etikett ska en besökare följas till dörren eller hela vägen hem. Värden går alltid med till dörren och vinkar tills den besökande har kommit utom synhåll. Det är även vanligt att den besökande blir följd till bilen eller tunnelbanestationen. Han menar vidare att folket i Kina oftast vill ha koll på omgivningens känsloläge och de lägger mer tid på att umgås med sina medarbetare på fritiden än vad västerlänningar gör. Enligt Björkstén (2006) är kineser mindre självständiga än västerlänningar, då kineserna är väldigt beroende av sin omgivning och värderar högt vad andra tycker och tänker. I Kina undviks att påpeka eller kritisera när en kollega har begått ett misstag då det är ohövligt mot den som begått misstaget (Björkstén 2006:136-139,144).

Öberg (1997) framhäver att i Sverige är det oftast så att bägge makarna har ett heltidsarbete med två inkomster och personliga försäkringssystem. Men när familjer flyttar utomlands är det endast den ena av makarna som arbetar. I allmänhet är det mannen som accepterar en utlandstjänst och därmed den enda som arbetar i utlandet (Öberg 1997:32-33). Enligt Björkstén (2006) är däremot könsrollerna mer påtagliga i Kina, än i Sverige. Han menar att länge har det varit så att kvinnorna tog hand om barnen och skötte hemmet. Men han menar vidare att idag är det mer vanligt att det är fler kvinnor än män som studerar vid universitet. I städerna har en del familjer hemhjälp, vilket underlättar för kvinnorna. Men på landsbygden

är det fortfarande mannen som bestämmer och kvinnan som har det tunga arbetet (Björkstén, 2006:140-141).

Enligt Björkstén (2006) kretsar det kinesiska samhällslivet ofta kring mat och kineserna umgås och gör affärer vid matbordet. En kinesisk måltid ska balansera färg, doft och smak. Ofta ska den även bestå av en massa olika små rätter. Bordsskick är något som inte läggs så stor vikt på i Kina, de äter slarvigt, smaskar högt, skvätter, spiller, kladdar och matrester läggs på bordet. Dock kretsar de kinesiska högtiderna och helgdagar mycket kring mat och trevligt sällskap (Björkstén, 2006:144-145,149).

2.7.1 Kinesiska högtider och helgdagar

Här redogörs några viktiga aspekter i de kinesiska högtiderna och helgdagarna som sedan förekommer i undersökningen och frågeformulären. I Bonnierfakta (1983) påvisas det att Kinas kultur och historia är både gammal och utpräglad. Historien är fylld med olika dynastier och härskare som har påverkat Kina både positivt och negativt. I Kina uppmärksammas många högtider på grund av gamla seder och traditioner (Bonnierfakta 1983:106-107). Enligt Öberg (1997) påverkas kulturen i ett land bland annat av historia, geografi, klimat och religion. Varje land har sina speciella helgdagar eller festdagar och för dem som befinner sig utomlands blir det egna landets seder och helgdagar extra viktiga (Öberg 1997:70-71).

Björkstén (2006) påpekar att det kinesiska nyåret, även kallat vårhelgen, är den viktigaste helgen i Kina och enligt den västerländska kalendern så brukar detta infalla någon gång i januari eller februari. Kineserna är då lediga i en hel vecka. Under det kinesiska nyåret så träffar kineserna sina nära och kära från olika delar av Kina. Kineserna dekorerar väggarna med kalligraferade dikter på rött papper med önskningar om lycka, rikedom och hälsa. De klär sig även i rött, då färgen anses skrämman bort årsmonstret. För att vara riktigt säkra på att monstret försvinner så skjuts det raketer. Det finns även en tradition att kineserna får ett litet rött paket med nyårspengar (Björkstén, 2006:164-166).

Björkstén (2006) skriver om de olika traditioner och helgdagar som firas i Kina. Lyktfesten är en tradition, då det hängs upp lyktor med små rebusar i och de äter bollar av ris. Den 5 april är en dag för att minnas de döda. Kineserna besöker de anhörigas gravar, de lägger

blommor, frukt eller den avlidnas gamla favoriträtter. Skördehelgen även kallad Månfestivalen, infaller i slutet av september då månen är som rundast. Affärsmän skickar månkakor⁷ till varandra och kinesiska par njuter tillsammans av månen på något romantiskt ställe. Den 1: e maj är det internationella arbetardagen och den 1: e oktober är det Kinas nationaldag, runt dessa dagar är kineserna lediga i en hel vecka. Numera firar Kina även det västerländska nyåret, julafton och alla hjärtans dag (Björkstén, 2006:166-168).

2.8 Bosättning utomlands

Sweaguiden anser att förberedelserna för svenska familjer som flyttar utomlands är många, det krävs ett stort tålamod och intresse från hela familjen för att det ska fungera (www.sweaguiden.com). Ladberg (2003) anser att det till exempel kan bli problem med att ta kontakt med vänner eller helt enkelt förflytta sig i omgivningen om inte språket behärskas. Hon påpekar även att familjer som planerar att flytta till ett land med annat språk än modersmålet måste förbereda detta noga. Vid hemflytt är det av stor vikt att det svenska språket har bevarats för att minska svårigheter och anpassning vid övergång till svensk skolgång i Sverige (Ladberg 2003:133).

2.8.1 Flytta hem igen

På Skolverkets hemsida står det beskrivet om tillvägagångssätt vid hemflytt. När det är dags att flytta hem kan det innebära svårigheter för de familjer som har barn i skolålder och därför är det viktigt att noga förbereda hemflytten. Svenska skolan är målstyrd, vilket innebär att alla elever ska ha uppnått samma mål. Därför bör föräldrarna tidigt ta kontakt med den skola som eleven ska flytta tillbaka till. Kontakten krävs för att föräldrar och elev ska kunna tillgå information om innehållet i undervisningen på den nya skolan ([www.skolverket.se/svensk undervisning i utlandet](http://www.skolverket.se/svensk-undervisning-i-utlandet)).

⁷ Månkaka är en kaka med fyllning som kineserna bjuder på sina vänner och släktingar vid helgdagen. Den bryts och äts gärna tillsammans under festligheterna. Kakan har form efter fullmånen med kinesiska tecken för "långt liv" på ovansidan, men kakan är även en symbol för den samlade familjen.

3. Metod

I det här avsnittet behandlas de metoder och tillvägagångssätt som användes för att få information till undersökningen. Det presenteras även vilka undersökningsgrupper informanterna bestod av.

3.1 Metod och genomförande

Vi har enligt Denscombe (2000) grundat forskningen på kvalitativa undersökningsmetoder. Dock har undersökningsmetoden formats för att passa vårt undersökningssyfte. Det vill säga att frågeformulär användes för att samla in information från informanterna (Denscombe 2000 /Kap 11). Denna metod valdes då det sällan fanns tillfälle att träffa våra informanter under skoldagen. Informanterna har accepterat uppgiften och är införstådda med dess syfte samt att det är frivilligt för dem att medverka och vara anonyma. I Denscombe (2000) upplyses forskaren om att informanterna bör vara anonyma för att inte peka ut enskild individ (Denscombe 2000:113).

En sammanställning av frågeformulären kommer att göras i redovisande text och delar av elevernas tankar kommer att användas i diskussioner. Lärarna fick sina frågeformulär via e-mail (se bilaga 4), de fick en vecka på sig att svara på frågorna och det här utfördes i november 2007. Följdfrågor på frågeformuläret ställdes via e-mail till samtliga informanter efter genomgång av resultaten, då ytterligare information krävdes till uppsatsen. Även eleverna fick ett frågeformulär (se bilaga 5) vilket de besvarade under en lektion i september 2007. Frågorna skrevs på tavlan och eleverna skrev svaren på ett papper. Målet och syftet förklarades för eleverna, det här för att det skulle finnas motivation till att svara på frågorna. Denscombe (2000) påpekar att det är av vikt att upplysa sina informanter om syfte och mål med undersökningen, men även om uppsatsens relevans. Det här för att få informanterna till att medverka (Denscombe 2000:113). Syftet var att vi författare ville veta hur svenska elever upplever den kinesiska kulturen, det kinesiska språket och hur de trivs i Beijing, Kina. Eleverna blev informerade om c-uppsatsen och att den handlar bland annat om svenska barn som bor i Kina och deras upplevelser. Samtliga informanter blev informerade om vår tacksamhet för deras deltagande, vilket även Denscombe (2000) nämner som en viktig del i processen (Denscombe 2000:113).

3.2 Undersökningsgrupp

Undersökningsgrupperna består av fem verksamma lärare i fem olika grupper/klasser från förskolan upp till åk 6 på Swedish School Beijing. Lärarna deltog i frågeformuläret för att tillgå olika perspektiv och intryck av deras arbetssätt på skolan. Lärare A är utbildad gymnastikdirektör, mellanstadielärare och speciallärare. Lärare B är utbildad 4-9 lärare i ma/no. Lärare C är utbildad förskollärare. Lärare D är utbildad förskollärare. Lärare E är utbildad på en gymnasial social linje och förskollärare. Vi genomförde frågeformulär på 11 elever i årskurs 4-6 för att få insikt i hur barn upplever det att bo och leva i ett annat kulturellt samhälle, än det de är vana vid.

3.3 Motivering av tillvägagångssätt

Eftersom tiden då vi befann oss på Swedish School Beijing var begränsad till fem veckor, togs beslutet att hålla kontakten med informanterna via e-mail. Det här för fortsatt kontakt med informanterna efter hemresa. Denscombe (2000) menar att det är lämpligt med ett frågeformulär när tiden tillåter fördröjningar. När det sociala klimatet är öppet och förtroendet mellan informanterna och forskarna är avklarat, blir svaren ärliga och korrekta (Denscombe 2000:107). Frågeformulär användes som metod, då tiden för undersökningen var begränsad både för att planera och utföra intervjuer. Intervjuer hade kanske varit mer givande eftersom följdfrågor kommer sig naturligt under sådana förhållanden. Men vid intervjuer väljs det troligtvis inte lika många informanter som krävdes för vår undersökning. I detta fall var det mängden av de olikheter lärarna och eleverna kanske skulle ge oss som sattes i fokus och därför blev frågeformulär den metod som användes.

De olika frågeformulären delades upp mellan oss författare, både vad gällde kontakt och sammanställning. Lärarnas frågeformulär delades ut personligen men vidare kontakt sköttes över Internet i och med avståndet mellan oss och informanterna. Elevernas frågeformulär genomfördes på en lektion under tiden vi befann oss i Beijing. Lärarnas svar och elevernas svar valdes att redovisas var för sig, det här för att tydliggöra frågorna och svarens olikheter och likheter.

Lärarnas svar valde vi att redovisa med talstreck, för att enkelt kunna se vad varje lärare svarade. Det här för att lärarnas svar skiljde sig i några fall markant åt. Dock valde vi att inte ge lärarna figurerade namn, då detta inte kändes relevant för undersökningen. Efter

redovisad fråga följer en liten kort sammanfattning av vad lärarna har svarat. De här sammanfattningarna analyseras sedan i analysavsnittet.

Elevernas svar valde vi att sammanfatta och sedan ge några exempel genom citat utifrån vad eleverna skrev på frågeformuläret. Det här beroende på att eleverna gav väldigt lika svar och därför ansågs det lättare att bara läsa en sammanfattning. Även de här sammanfattningarna analyseras i analysavsnittet.

3.4 Begränsningar i metoden

Först tänkte vi använda oss av sju lärarinformer i undersökningen, men under arbetets gång övervägdes det hela och vi skickade iväg ytterligare två frågeformulär till två förskollärare. Att vi skickade iväg fler frågeformulär var för att få mer material till uppsatsen. Dessvärre var det endast fem av de nio informanterna som svarade på frågeformuläret. Det här har gjort att undersökningen inte har haft den bredd som vi hade hoppats på. Det här beror på att våra informanter har haft en del att stå i, så som utvecklingssamtal, vilket gjorde att de inte hade tid att besvara frågeformuläret.

Vi sände även ett e-mail med frågor till en förälder på Swedish School Beijing, men hennes svar var ej längre relevanta för uppsatsen, då en underfråga omformulerades och hade krävt ett större arbete av oss. Den aspekten var inget som lades vikt på i den här uppsatsen. Det vi inte valde att lägga någon vikt på handlade om att flytta hem igen. Det hela hade resulterat i ett för stort undersökningsmoment, som vi dessvärre inte hade tid till. Insikten om att vi inte skulle kunna följa upp familjerna i Sverige efter hemflytt gjorde att aspekten plockades bort.

På grund av bristande e-mail kontakt gick vi miste om rektorns synpunkter på hur skolverksamheten på Swedish School Beijing fungerar. Det här kan ha varit en förlust gällande information till vår uppsats. Dock var det enbart tekniska fel som gjorde att vi inte fick kontakt med rektorn, hon ville annars delta med sina erfarenheter och kunskaper.

4. Resultat och analys

I det här avsnittet presenteras resultaten av lärarnas samt elevernas frågeformulär. Varje fråga har även under lärarnas resultatdel en kort sammanfattning för att underlätta för dig som läsare. Resultatet har sedan bearbetats och analyserats för att vidare diskuteras i nästa avsnitt.

4.1 Resultat av lärarnas frågeformulär

I nedanstående avsnitt skrivs lärarnas svar med talstreck och skiljer på så vis de olika informanternas åsikter.

1. Trivs du i Kina? Motivera ditt svar!

- Ja, men det är annorlunda att leva här. Det tar tid att bo in sig, allt är så gammalmodigt i detta land.
- Ja, att leva här är ”lätt” och billigt.
- Jag stortrivs med mitt arbete. Barnen är allmänbildade, nyfikna och motiverade till att lära sig nya saker. Att leva och bo i Beijing är något som jag stortrivs med.
- Jag trivs väldigt bra i Beijing. Jag kan fokusera på att vara lärare. Jag kan vidareutveckla min lärarroll och pröva olika saker utan att det ”blir för stor apparat” runt det hela.
- Jag trivs i Kina, men det är varken ett hem eller hemland. Men det har för mig varit väldigt värdefullt att ha fått denna möjlighet att arbeta på Swedish School Beijing. Vad jag menar är att jag inte trivs helt och hållet här. Jag kan inte tänka mig att stanna här för en längre tid.

Sammanfattning:

Samtliga lärare trivs i Beijing och anser att det är en stor möjlighet och erfarenhet att arbeta på Swedish School Beijing. Samtidigt påpekar lärarna att de avser att leva och arbeta i landet i ungefär ett - tre år.

2. Finns det någon skillnad mellan att arbeta på en svensk skola hemma eller i utlandet? Om ja, iså fall vilka?

- Att arbeta med assistenter som vi gör här är inte alltid så lätt eftersom de inte har vår kultur eller lärosätt. Gärna assistenter men då ska de arbeta efter vår läroplan och

verkligen tro på det kompetenta barnet. Barnen här tar ofta våra assistenter för att vara ayi⁸.

- Jag har en kinesisk assistent på avdelningen, det har man inte i Sverige. Samt att jag oftast träffar mammorna i familjen.
- Här finns det mycket mer resurser till att göra saker, F-klassen är liten. Barnen har fler ämnen än i Sverige såsom kinesiska, vilket de har 1-3 pass i veckan, beroende på kunskapsnivån. Men veckan är full av andra övriga aktiviteter som, engelska, bild, idrott och musik precis som en vanlig svensk skola dock musik 2ggr/v i min. Barnen har inte lika mycket tid för lek, men lyssnar jag på barnen vill de hellre räkna. Men jag har märkt att det fungerar bättre när jag är flexibel och gör det de önskar. Vi har dock ingen tillgång till BVC⁹ som i Sverige fyller en stor funktion och besitter kunskap. Men vi har elevkonferenser där vi bollar idéer och metoder med varandra. Men saknar övrigt stöd för att slussa vidare rådfrågningar som man vill ha svar på.
- Skolan här är liten och det är lätt att vara med och påverka. Här måste du vara säker på din yrkesroll och som person då föräldrarna har stort inflytande då skolan är privat. Kontakten med föräldrarna här sker väldigt naturligt och jag ser att de verkligen är delaktiga i barnen skolgång.
- Som lärare har jag samma skyldigheter mot föräldrar och elever att informera och att arbeta fram metoder som fungerar, som hemma. Vi följer den svenska läroplanen och skollagen. Här är det en liten skola där både de anställda och familjerna, som har barnen på skolan, ofta är akademiker i botten med stor äventyrslystnad och nyfikenhet som har gjort att de kommit hit. Vi är i saknad av speciallärare och lärare med special kompetens för att diagnostisera eller fastställa behov av särskilt stöd hos elever. Däremot har vi förmånen med små klasser vilket ger möjlighet till flexibilitet. På skolan finns det en snabb omsättning av elever samt personal vilka stannar i runt tre år. Brist sker både i kontinuiteten i undervisningen eller i arbetslaget då lärare byts ut hela tiden. Skolan är liten med andra ord är lärarlaget ganska litet.

Sammanfattning:

Några lärare nämner att arbeta med en kinesisk assistent är svårt, då de inte har samma kunskaps- och barnsyn, men de anser ändå det som väldigt lärorikt. Bristen på utbildad

⁸ En ayi är som ett hembiträde/barnpassare som arbetar i familjerna och hon pratar bara kinesiska, i några fall engelska.

⁹ BVC är en förkortning för Barnavårdcentralen, en instans dit föräldrar i Sverige går med sina barn för årliga hälsokontroller.

specialpedagogisk personal är ett hinder för personalen på skolan. Lärarna på skolan arbetar enligt den svenska läroplanen och har samma rättigheter och skyldigheter mot den. Då skolan är liten anser lärarna att det är lätt att vara med och påverka och möjligheten att ge eleverna den feedback de är i behov av.

3. Hur tror du att eleverna påverkas av att gå på en svensk skola i utlandet?

- Positivt, man ska vara medveten när man gör sina val att flytta utomlands, hur kommer framtiden att se ut när man gör sina val för sina barn i skolorna här. Ska man stanna länge ska man kanske sätta sina barn rätt så tidigt i internationell skola.
- Förskolebarnen kan ofta visa sidor såsom bortskämdhet t ex. vid tambursituationen, av och påklädning, barnen blir vana av att deras ayi passar upp dem. Annars så har vi en verksamhet lik den i Sverige. Så själva skolan tror jag inte gör så att den påverkar barnen något. Förutom den kinesiska personalen som arbetar som assistenter och detta påverkar barnen förhoppningsvis positivt.
- Jag tror att de lär sig ta emot nya människor på ett positivt sätt. De lär sig arbeta med människor från andra kulturer, de blir toleranta. Annars svårt att säga, mina barn har knappt gått på förskola hemma de är så små. Här lever barnen i en värld som är totalt annorlunda om man jämför med Sverige. Papporna åker till jobbet, de flesta får skjuts av chaufförer, de arbetar och reser mycket. Mammorna är hemma, läser kinesiska, går på gym, shoppar med mera, få arbetar, de har en ayi som hjälper till i hemmet. Barnen lever i upp upplever en slags konstlad värld. Övervägande leker pojkar - pojkar och flickor - flickor. Jag har reagerat på att det är väldigt könsbundet och har arbetat aktivt genuspedagogiskt, men det känns som att flytta på berg. Får barnen en skev bild av könsroller? Barnen har trygghet och ständigt tillgång till en förälder.
- Skolgången är för de allra flesta positiv. Eleverna går i mindre klasser ca 12 elever/klass vilket underlättar individualisering av arbetet. Eleverna här får mycket kunskap med sig hem och har fördelen att ha läst engelska. De har även lärt sig kinesiska och en hel del om Kina. Det är stor arbetsro i klassen vilket underlättar vid inläringen.
- Barn är flexibla och är det något som de här barnen har i "generna" så tror jag att det är nyfikenhet och äventyrslystnad. Många är små och kommer kanske inte minnas så mycket av sin tid här då de endast stannar några år. Men vilket äventyr! Som skolorplevelse kommer svenska skolan att bli en bra sak. Just med mindre klasser, nära kontakter och mycket språk som de får uppleva.

Sammanfattning:

Lärarna anser att barnen och dess skolgång uppfattas som positiv, även i mötet med nya människor. Situationen i klassrummen är att klasserna är relativt små, vilket bidrar till mer assistans av läraren. I allmänhet är skolgången positiv för eleverna enligt lärarna, då de får uppleva mycket språk. Händelsevis på förskolan kan barnen bli mer bekväma med assistenterna och misstolka dem som ayisar vilket är mindre bra ur pedagogisk synvinkel. Barnen/eleverna kan även uppvisa en viss ton av bortskämdhet, men att skolan annars inte påverkar dem annorlunda än i Sverige. Dock är det en lärare som påstår att barnen får en skev bild av verkligheten, då de blir upppassade på olika håll och könsrollerna ofta är mer starka i Kina än i Sverige.

4. Hur anpassar sig Svenska skolan till den kinesiska kulturen?

- Vi firar och uppmärksammar de kinesiska traditionerna.
- Vi uppmärksammar och även firar de kinesiska högtiderna. Månfestivalen då läser vi ”sagan/historien” om Chengdu och uppmärksammar det genom samtal och smakar på månkakor. Under nationaldagen så är vi lediga på skolan på grund av 1 oktober. Kinesiska nyåret är den högtid vi uppmärksammar mest på skolan. 3-4 dagar då barnen får prova på olika slags aktiviteter som dagarna är fulla av. Barnen får prova på hantverk, lejondans, annan dans, styltsagoteater, spel, baka dumplings, se styltsagoteater bland annat. Vi tittar på akrobatik och danser som barnen från barnhemmet uppträder med. Skolan är utsmyckad i rött och kinesiska tecken som ”gott nytt år” efter dessa dagar är skolan och personal ledig en vecka. 1: a maj är en röd dag i Kina, på grund av det är vi lediga en hel vecka. Det är en massa olika festivaler i Kina men vi uppmärksammar inte fler än de här på skolan. Mer än ex. lyktfestivalen, då kan vi eventuellt tillverka lyktor på skolan.
- Vi uppmärksammar de kinesiska högtiderna och besöker olika kinesiska attraktioner. Månfestivalen infaller oftast i samband med 1: e oktober, Kinas nationaldag, lite olika beroende på fullmånen. Vi läser sagan om pojken som var kära i varandra och deras olyckliga kärlek. Vi äter också månkakor, en speciell kaka med olika fyllningar. Kineserna ger månkakor till varandra ungefär som vi ger julklappar. Vi firar även kinesiska nyåret i år är det vecka 6, de räknar fullmånar tror jag. I samband med nyåret smälls det smällare i tre veckor. Det är ett hysteriskt firande och det går nästan inte att vara här.

- Eleverna läser kinesiska och det finns kinesisk personal på skolan. Vi uppmärksammar de kinesiska högtiderna och deras fester. Vi poängterar ofta förmånen att få vistas här.
- Jag tror inte att svenska skolan anpassar sig så mycket till den kinesiska kulturen faktiskt, tyvärr kanske? Vi är i vår lilla värld i ett bostadsområde med svenskar. Alla lärare är svenskar med erfarenhet från svenska skolan. Vi gör utflykter till sevärdheter, kända platser och museer. Men vi vill bevara det svenska och eleverna ska ha minst sagt lika mycket svenskt i bagaget när de gått hos oss som om de gått i en svenska skola i Sverige.

Sammanfattning:

Samtliga lärare menar att de uppmärksammar och firar de kinesiska högtiderna på skolan. Högtider som uppmärksammas är bland annat det kinesiska nyåret, månfestivalen och i vissa fall även lyktfestivalen. I andra fall tar de inte till sig den kinesiska kulturen mer än med den kinesisk personal de har anställt, men även genom att det finns undervisning i det kinesiska språket.

5. *Eleverna lär sig en del olika språk. Tror du det ger dem fördelar och/eller nackdelar? På vilket sätt?*

- Har barnet det svenska språket bra så kan det bli bra i slutet men har de inte ett bra modersmål kan det vara en stor nackdel.
- Jag tror det är väldigt individuellt. Fördelar är att det finns massor av tillfällen i vardagen att försöka våga prata de olika språken, som engelska och kinesiska.
- Jag tror att det är endast fördel att lära sig flera språk så länge som man har ett starkt modersmål, vilket de flesta av våra barn har. Det är viktigt att inte glömma bort att utveckla svenskan. Något som inte alla föräldrar är medvetna om.
- Språkkunskaper är alltid bra att ha. Det är viktigt att vi i skolan inte glömmar bort svenska språket. Den svenska språkutvecklingen är jätteviktigt från förskolan upp till årskurs 6. Att sedan Native English berikar deras engelska är bara ett plus. Den kinesiska som de lär sig kommer de snart till att glömma om de inte hålls vid liv efter hemflytt. Men det är intressant att lära sig hur ett språk som är så annorlunda mot svenskan är uppbyggt och fungerar.
- Språk är aldrig fel. På svenska skolan har vi språk som en naturlig profil, det är kinesiska och engelska som de lär. Våra elever kan redan i F-klassen, en hel del både

kinesiska och engelska, därför är det naturligt att redan börja så sakteliga att införa dessa språk som ämnen. Sedan ökar vi på tiden för dessa ämnen ju äldre barnen blir.

Sammanfattning:

Samtliga lärare anser att det svenska språket måste ligga till grund för inläring av ytterligare ett språk. "Språk är aldrig fel" är deras allmänna uppfattning av den mängd språk barnen lär sig på skolan. Det finns naturliga och onaturliga sammanhang där barnen/eleverna lär och talar språk. En lärare anser att om barnen inte fortsätter tala det kinesiska språket faller det snart i glömska.

6. *Upplever du mycket språkväxling i klassrummet, det vill säga att eleverna använder sig av de olika språken de lär sig eller kan?*

- Ja de små barnen som jag arbetar med 2-3 år språkväxlar utefter vem de pratar med. De pratar kinesiska med assistenten och svenska med oss.
- Nej det upplever vi inte på femårsavdelning. Vi har dock ett barn som har en svensk pappa och kinesisk mamma, detta barn kan ibland använda sig av kinesiska/engelska till hjälp. Han använde sig av sina språk mer tydligt i början av läsåret men har mer och mer stärkt sin svenska och försöker kommunicera med det, både mot barn och vuxna.
- Nej det är i princip svenska hela tiden, även för dem som talar kinesiska.
- Eleverna använder sig av både engelska och kinesiskan på ett naturligt sätt, vilket är mycket bra. De tar alla tillfällen till att träna.
- Nej, i klassrummet används svenska genomgående, mellan elever och till fröken.

Sammanfattning:

I ett av de fem fallen anses barnen språkväxla, det här på en småbarnsavdelning. Men vissa elever använder sig av engelskan/kinesiskan och tränar när tillfälle ges i naturliga sammanhang.

7. *Anser du att eleverna är mer sociala här än "hemma", både mot varandra och mot lärare?*

- Det tror jag nog men sen finns detta hemma också om du jobbar på en liten skola i Sverige.
- Nja, det tycker jag nog inte, inte mer sociala är en annan liten skola i Sverige.

- Nej, det tycker jag inte.
- Jag har många gånger hemma haft sociala elever. Men här är ju den ”sociala kontrollen” hemifrån stor. Alla föräldrar vill att barnen ska uppföra sig och vara trevliga. Föräldrarna här liksom eleverna tycker att skolan är viktig och att kunskap är nödvändig.
- Nej det anser jag inte. Jag tror att risken är precis tvärtom; att man tappar en viss identitet, tillhörighet, hemland, släkt och vänner. Det kan hos barnet istället infinna sig en känsla av rotlöshet snarare än att Kina bidrar till en ökad identitetsframväxt hos barnen/eleverna.

Sammanfattning:

Enligt lärarna är barnen/eleverna inte mer sociala i Beijing än ”hemma”. Men däremot anser en lärare att barnen/eleverna har större kontroll hemifrån om att de ska sköta sig och skolgången. En lärare anser att i vissa fall kan barnen/eleverna även känna rotlöshet och sakna känslan av sin identitet.

8. Övrigt som du vill delge oss?

- Det är en utmaning att få jobba så här och väldigt lärorikt. Jag som precis stod i ett vägval vad jag ville göra med min framtid inom yrket kom detta lägligt.
- Jättenyttigt och rolig erfarenhet att få arbeta utomlands. Ta chansen om ni får den.
- Något vi måste ha uppmärksamhet på och arbeta med är genusperspektivet och jämställdheten. Här lever de flesta med en arbetande pappa, och där mamma är hemma. Till det har de flesta en, om inte två ayisar och en chaufför som servar. Vilket ger barnen en konstlad och kanske förvriden bild av världen och jämställdheten just nu, i allfall jämfört med hur vi vill ha det i Sverige.

Sammanfattning:

Tre av lärarna anser att det är en nyttig erfarenhet att arbeta utomlands. Genusperspektivet är något som genomsyrar och påverkar barnens syn på könsrollerna, anser en av lärarna.

4.1.1 Analys av lärarnas frågeformulär

Enligt lärarna är det en stor erfarenhet att arbeta på en svensk utlandsskola, samt att ha varit bosatt i ett land med annan kultur. Det här kan leda till att lärarna skapar en större förståelse för barn/elever med annan kulturell bakgrund.

Den möjlighet och erfarenhet som ges genom att arbeta med kinesiska assistenter är stor och utvecklande för både lärare och barn/elever. Det är viktigt med en gemensam kunskaps- och barnsyn, för att det arbete lärare enligt svensk läroplan ska utföra, ska lyckas. Det kan finnas svårigheter i språket då inte alla assistenter förstår och talar svenska, men samtidigt är de en inspiration till den kinesiska kulturen och språket. Genom dessa språksvårigheter tvingas lärarna till att hitta vägar och möjligheter för att de förstå varandra. De bristande språkkunskaperna kan leda till att barnen/eleverna upplever assistenterna som en ayi. Överlag upplever lärarna ingen skillnad mellan att arbeta på en svensk skola i Sverige och på en svensk skola i utlandet. Det här kan bero på att personalen är övervägande svensk och den svenska kulturen och läroplanen ska finnas på plats. Bristen på specialpedagogisk personal kan i längden göra att skolan missar de barn i svårigheter. Det är viktigt att lärarna lämnar vidare sådan information till elevens framtida skola ifall de misstänker/upptäcker barn i svårigheter.

En orsak till att skolgången blir positiv för barn/elever enligt lärarna kan vara på grund av trivsam och nära kontakt mellan personalen på skolan. Då skolan i sig inte påverkar barn/elever gör samhället det. Barnen måste vara toleranta för de olikheter som kan förekomma i samhället och acceptera kulturernas olika beteende. Barnen/eleverna är mer öppna och sociala när det kommer nya människor till skolan. Barnen/eleverna kan få en skev bild av genusperspektivet från samhället. Det kan delvis ha att göra med de kontakter barn/elever har med ayi, men även från den bild de har av en naturlig vardagsmiljö. Ayin passar upp barnen i den mån att de oftast inte ens behöver knyta skorna, vilket i sin tur strider mot vår syn på det kompetenta barnet i sig. En lärare arbetar uppdaterat med genusperspektiv och inför det som en viktig aspekt i undervisningen. I Lpfö98 står det att: ”Vuxnas sätt att bemöta flickor och pojkar liksom de krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma flickors och pojkars uppfattning om vad som är kvinnligt och manligt. Förskolan skall motverka traditionella könsmonster och könsroller” (Lpfö98 – Lärarboken s.35).

Lärare och samtliga personal uppmärksammar och firar tillsammans med barn/elever de kinesiska högtiderna på skolan. På så vis får skolan tillgång till en av de viktiga byggstenarna i den kinesiska kulturen. Även möjligheten till att förstå och tillgå erfarenheter och kunskaper om en annan nations känslor för något viktigt. Här tränas barn/elever i att bredda sina vyer och förstå sig på ett annat land. Den möjligheten är det inte många barn som får tillfälle att uppleva. Eftersom det finns kinesisk personal anser skolan att den kinesiska kulturen vävs in naturligt i undervisningen, då det kinesiska språket talas öppet till andra kinesisktalande på skolan. Skoleleverna lär även det kinesiska språket i lektionsform och förskolebarnen får ta del av språket i vardagssituationer under dagen. Genom det väldiga och intensiva firandet kring kinesernas helgdagar runt om i landet, anses det vara svårt för barnen/eleverna att undvika den kinesiska metoden att fira helgdagar på. Därmed får de omedvetet intryck av den kinesiska kulturen utanför skolan.

Samtliga lärare anser att det svenska språket måste ligga till grund för eleverna även i Beijing. Det här för att förstå de nya språk som de möter. Skolan har språk som profil och det blir en naturlig tillgång, eftersom all personal samt barn/elev använder det engelska språket för att kommunicera. Barnen/eleverna kan anses bli mer pratglada och utåtriktade ifall de har tillgång, förstår och kan kommunicera med invånarna som bor i landet. Det engelska språket lär eleverna sig tidigt och de har stora kunskaper i engelska. Den stora språkkunskapen kan leda till att när barnen/eleverna flyttar åter till Sverige har de kommit mycket längre språkmässigt, än sina nya klasskamrater. Det kan i framtiden vara en stor fördel för dessa elever att kunna så pass mycket engelska som de kan.

En orsak till fallet ovan med språkväxling kan vara att barnet ännu inte har bestämt sig för vilket språk det ska tala och språkväxlar därför mellan de tre olika språken, beroende på personal. En annan aspekt kan vara att barnet ännu inte är så gammalt och har fått tre språk naturligt i vardagen och tagit dem till sig. I de övriga fallen kan det vara att de redan har lagt grunden till sitt modersmål och tar på så vis till sig enstaka ord som kan behövas för att kommunicera i vardagen. Då det inte var förekommande i fler fall används språket endast vid behov. En annan anledning kan vara att lektionerna är på svenska i klassrummet, förutom vid språkundervisning, precis som det förefaller i Sverige under språkundervisning.

En av anledningarna till att barnen/eleverna varken är mer eller mindre sociala i Beijing än ”hemma” kan bero på den svenska omgivningen. De kan få en starkare tro på sig själva, då de möter fler personal och människor, som frekvent byts ut på skolan. Eleverna tvingas bygga upp ett slags försvar för att klara av hanteringen av personal- och kompisskifte. Förmågan att kunna skapa nya kontakter och känna tillhörighet är en viktig bit för de här barn/elever. Anledningen till att barnen/eleverna kan tappa sin identitet och känna rotlöshet kan bero på de många uppbrott som de måste genomgå, men även den spridda kulturkrocken som kan uppstå bara genom att vara ute i omgivningen. Det starka kravet på att eleverna ska ta skolan på större allvar kan vara för att föräldrarna själva är vana vid att arbeta. Då kommer det faktum att föräldrarna möjligtvis är diplomat och -/eller hög teknologiskt utbildade. Barnen/eleverna ser hur långt en person kan komma genom sin utbildning och sitt yrke, jämfört med klasskamraterna där ”hemma”. En annan faktor kan vara saknaden av kompisar, familj och andra barnen/eleverna har lämnat i Sverige. Detta kan leda till svår anpassning, bråkiga och känslösa barn som inte riktigt vet vem de ska lyssna på eller anförtro sig åt.

Lärarna påpekar vikten av att vara medveten om den skeva verklighet som råder för dem och barnen. Det styrks även genom Lpo94 ”Skolan är en social och kulturell mötesplats som både har en möjlighet och ett ansvar för att stärka denna förmåga hos alla som arbetar där” (Läroboken Lpo94:13). Ständigt påminns barn/elever om den kulturella skillnad och klasskillnad som är så väldigt påtaglig här, mer än vad som är ”normalt” i Sverige. Anledningen till den skeva bild kan ha att göra med den verklighet som barnen finner i Beijing. Mamman är hemmafru, tar hand om barnet, shoppar och roar sig. Dock hör det till vanligheten att ayi ofta hämtar barnet/eleven på skolan. Pappan är den som i övervägande fall arbetar och är hemma väldigt sällan. Barnen lever i ett område där kompisarna de umgås med bor och upplever en liknande verklighet i Beijing.

4.2 Resultat av elevernas frågeformulär

I nedanstående avsnitt skrivs några av elevernas svar med talstreck och skiljer på så vis de olika informanternas åsikter.

1. Vad var orsaken till att ni flyttade till Beijing, Kina?

Sex elever svarade på denna fråga. I fem av fallen så flyttade familjen på grund av pappans jobb och i ett av fallen så var det på grund av mammans jobb. I de flesta av fallen är det elevernas pappor som arbetar på bland annat Sony Ericsson.

2. Hur upplevde du ditt första möte med Kina?

- miljön

Åtta elever svarade på frågan och nästan alla nämner att det är mycket folk, luften är dålig och att det är skitigt i Beijing. De skriver även att det finns många fattiga i Beijing. Det är en elev som nämner att det finns föroreningar i Beijing. En annan elev skriver att hon kommer ihåg att Yashow¹⁰ var en utomhusmarknad och att försäljarna satt ute i sina små stånd och åt sin lunch. En elev upplever Beijing som jättestort jämfört med sin hemstad i Sverige.

”Jag upplevde Kina som ett enormt land med mycket bilar. Luften är inte så ren.”

”Jag tycker att miljön är sämre än i Sverige, det är mycket avgaser.”

”Mina första minnen kommer härifrån Kina, så för mig är det helt naturligt med miljön, kineser och så här mycket människor. Fast Beijing har ändrats mycket sen jag bodde här sist.”

- folket

Nio elever svarade på frågan och här var det väldigt spridda svar. Alla nämner dock att det finns mycket folk i Beijing. Några elever tycker om kineser, medan andra gör det inte. De elever som inte tycker om kineser motiverar sitt svar med att skriva att de spottar jättemycket och överallt. Några elever skriver att kineserna tittar en massa på dem och vill ta kort på dem hela tiden. En del tycker det är kul, men vissa tycker det är jobbigt. En elev anser att de flesta kineser är gamla.

¹⁰ Yashow är en shoppingmarknad där familjerna oftast inhandlar billiga märkes kläder.

”Jag gillar inte kineserna, de bara glor och är jobbiga. Sen kan de inte engelska, man kan tro de är trögfattade. Säger man att man vill ha nudlar så kommer de med ris.”

”Kineserna är bestämda. Jag kan beskriva en kines snabbt; svart hår och liten. De bryr sig inte om andra förutom sig själv och sin familj.”

”Alla kineser är för det mesta glada och roliga att prata med. De kan prata med vem som helst, till exempel när det är bilkö kan taxichaufförerna prata med varandra.”

- *maten*

Nio elever svarade på frågan och alla tycker att maten är jättegod. Vissa använder till och med uttryck som att de älskar kinamat. Ris, kyckling och grönsaker verkar vara en favorit. Ett fåtal tycker dock att maten är lite stark ibland.

”Maten är alltid god, men man vet inte riktigt vad det är som är i maten.”

”Maten här är jättegod på restaurangerna. Vi äter på restaurang varje fredag, lördag och söndag.”

- *kulturen och de kinesiska högtiderna*

Sju elever svarade på frågan. Det är inte alla som har varit med och firat några kinesiska högtider. Men av dem som har firat någon högtid har de flesta varit i Kina under det kinesiska nyåret. Alla tyckte att det var fint under det kinesiska nyåret och att det var lite annorlunda, för många kineser åker bort under den helgen. En elev tycker att det händer hela tiden saker i Kina, de firar en massa saker. När eleverna fyllde i frågeformuläret var skolan i färd med att förbereda inför månfestivalen, en annan kinesisk högtid. Denna högtid var ny för de allra flesta elever och de tyckte det skulle bli spännande att fira den. De som redan visste vad månfestivalen var för något har skrivit att de tycker det ska bli kul, men att de inte tycker månkakorna som man äter i samband med festivalen.

”De kinesiska högtiderna betyder mycket för kineserna, så det är bestämt att de ska vara lediga under de högtiderna.”

”En annan gång jag var i Kina var det vinter och det kinesiska nyåret. Nog var det fint med alla hundratusentals raketer, men det började runt 22 och slutade inte förens 03. Det som om det var krig.”

3. Trivs du i Beijing, Kina?

Nio elever svarade på denna fråga och samtliga skrev att de trivs bra i Beijing. Några gav anledningar som att de har hittat många nya kompisar, att kompisarna bor så nära och att Beijing är en mysig stad.

4. Vad är det bästa med att bo i Beijing, Kina?

Åtta elever svarade på denna fråga och alla har nämnt att det bästa med Kina är att det är så billigt. Några nämner även att maten är god. En elev tycker det bästa är att det finns mycket grönsaker. En elev tycker att det finns för många bra saker med Beijing, så det går inte att välja.

”Det bästa med Kina är att det är så billigt och att allt görs i Kina, så man kan hitta allt.”

”Jag tycker nog att det bästa med att bo i Beijing är maten och sakerna. Sakerna är billiga, men kvaliteten är inte alltid den bästa.”

5. Hur upplever du det kinesiska språket?

Åtta elever svarade på denna fråga och alla tycker att det kinesiska språket är svårt. Men några tycker ändå det är kul att de får lära sig kinesiska. En elev har kinesiska föräldrar och har på så sätt haft med sig kinesiskan sen han föddes.

”Språket är lite svårt att förstå, men om ett litet tag kommer jag nog förstå lite mer.”

”Jag tycker nog att kinesiska är svårt, men det går att lära. Det kanske tar lite längre tid än andra språk, men helt okej.”

”När jag bodde här förut kunde jag mandarin flytande, men eftersom det är 6 år sen jag kunde det har jag glömt mycket. Men nu efter en månad kommer jag ihåg mycket kinesiska, fast inte allt.”

6. Hur upplever du det är att skriva på kinesiska?

Åtta elever svarade på frågan och tre av dem kan inte skriva något på kinesiska. Tre elever upplever att det är jättesvårt att skriva på kinesiska. Två elever tycker det är svårt, men de kan några tecken i alla fall.

”Tecken är krångliga, ser lite roliga ut.”

”Jag tycker det är svårt med alla dessa tecken. Jag kan bara några få tecken.”

7. *Träffar du kinesisktalande vänner på fritiden?*

Åtta elever svarade på frågan. Inga av eleverna träffar kinesiska vänner på fritiden, förutom en kille som träffar en kines var måndag, som han beskrev det. De kineser eleverna träffar på fritiden är sin ayi och nästan alla elever har en ayi hemma.

”Jag har bara amerikanska och svenska kompisar. Men ungefär alla har en ayi. En ayi är som ett hembiträde.”

”Nej jag träffar inte kinesiska vänner, men jag har en ayi som jag brukar prata med.”

8. *Är det något övrigt du vill berätta om dina upplevelser här eller om dig själv?*

”Jag saknar min pappa som bor i Sverige.”

”Vår ayi kommer från västra Kina och har en helt annan dialekt än den i Beijing och den är lite svår att förstå. Förra gången vi bodde här hade vi en jättebra ayi. Det är hon som har lärt mig och min lillebror all den kinesiska vi kan, eller kunde. Hon var nästan som en extra mamma till oss.”

4.2.1 Analys av elevernas frågeformulär

Eleverna skriver att det är dålig luft och smutsigt i Beijing. Det beror delvis på all den trafik och den höga mängd avgaser som finns i Beijing. Eleverna nämner att det finns många fattiga i Beijing. Segregation är vanligt förekommande i Beijing, allt ifrån dem som bor i hutonger¹¹ och cyklar till arbetet, till de som åker i ny bil, har chaufför och bor i finare område. Det är många fattiga som inte har råd att följa med i den ekonomiska utvecklingen som snabbt sker i Kina.

Elevernas frustration över att bli uttittade och fotograferade hela tiden kan vara förståelig. I början kan det vara en kul uppskattning, men i längden kan det vara påfrestande. Eleverna bor i Beijing och tycker att kineserna borde ha vant sig vid dem nu. Men en del kineser har aldrig sett en västerlänning och blir överlyckliga om de ser en, framförallt om en västerlänning även deltar på bild. Eleverna skriver att de upplever kineserna som motbjudande för att de spottar överallt. Detta är inget vanligt beteende i Sverige och kan därför anses som ovanligt och stötande, då kan det vara förståeligt att eleverna anser det som äckligt. Det är kanske inte något som går att vänja sig vid, men bor eleverna där ett

¹¹ I en hutong bor de kineser som valt att leva kvar i den gamla kulturen. I en hutong finns varken varmvatten eller el. I ett hutongområde finns det smala gator och gränder, folket lever nära varandra.

tag så tänker de kanske inte på det lika mycket. Det kan även bli ett beteende som barn tar efter och anammar ifall de är bosatta tillräckligt länge i Beijing.

Alla elever är överens om att maten är god, det kan bidra till att barnen trivs i Beijing. Det lagas mycket kyckling och grönsaksrätter som ofta serveras med ris, men även nudelrätter och soppor är vanliga. En orsak till att eleverna tycker det är gott kan vara för att maten är annorlunda än den de är vana vid i Sverige. De tycker nog det är kul att prova ny mat, eftersom de anser den vara god, vilket kan leda till att de vågar prova fler maträtter.

Det verkar som eleverna tycker det är intressant och roligt att fira de kinesiska högtiderna. Det beror nog på att det är något nytt och annorlunda. En annan anledning till att eleverna tycker det är spännande kan vara för att de lär sig om den kinesiska kulturen som de lever i nu. Det här för att den kinesiska kulturen numera tillhör deras vardag i Beijing och barnen tar intryck med hela kroppen av de nya kulturella skillnaderna som råder.

Några elever skriver att de trivs i Beijing för de har hittat många nya vänner. Ett problem som kan uppstå kan vara att eleverna inte tycker det är lika spännande att bo i Beijing efter några år. Eleverna har kanske inte själv kunnat påverka flytten till Beijing. Men de vet att de är i Beijing under en period på ungefär ett – tre år och att även kompisarna kommer att åka hem till Sverige, vilket kan bidra till ytliga kontakter hos kompisar och bekanta inom familjen.

Alla elever har märkeskläder och det senaste på marknaden. En bidragande faktor till det här kan vara att lönen som föräldrarna har får en högre status i Kina, gentemot deras ekonomiska samhälle. Trots att eleverna inte är så gamla kan de kommentera kvaliteten på sakerna och inse att allt kanske inte är äkta vara. Ett problem som kan förekomma är att när eleverna flyttar åter till Sverige är de vana vid att bo och leva i lyx.

Det kinesiska språket är helt olikt det svenska språket och det går inte att på något sätt lista ut vad ett ord betyder. Det är förståeligt att eleverna tycker det kinesiska språket är svårt. Ett ord kan uttalas och ljudas på ungefär fyra olika toner, vilket innebär att om ordet inte uttalas rätt så får ordet en annan betydelse. Men trots dessa svårigheter tycker eleverna det är kul att de får en chans att lära sig kinesiska i skolan. Det är delvis för deras eget intresse, för att de ska kunna kommunicera bättre med det kinesiska folket. Eleverna

tycker skriftspråket är svårt och krångligt och det är inte många av dem som kan skriva kinesiska tecken/symboler. För västerlänningen kan det jämföras med att rita en bild för ett ord. Eleverna lär sig även pinyin¹² på skolan. På vägskyltar och liknande finns det både tecken och pinyin. Det här är utformat för att en turist ska kunna läsa och kanske göra sig någorlunda förstådd i det kinesiska samhället.

Att eleverna inte träffar kinesiska vänner på fritiden beror troligtvis på att nästan alla elever bor på Legend Garden och Dynasty¹³. De vänner eleverna umgås med bor även där och är således svenskar. Några nämner att de pratar med ayi, men det kanske bara rör saker som sker hemmet eller om de behöver någon hjälp med ett ord eller liknande. En annan orsak kan vara att eleverna inte vågar ta kontakt med kinesisktalande barn, då det kan uppstå bristande språkkunskaper och då blir också förståelsen lidande. Det är en elev som skriver att han saknar sin pappa som bor i Sverige. Det kan inte vara lätt för ett barn att ha den ena föräldern i Kina och den andra i Sverige. Föräldrarna är skilda och bosatta i olika länder vilket bidrar till svårare kontakt och möte för barnet och dess familj. Dock finns inga uppgifter på hur länge föräldrarna har varit skilda eller hur länge hans ”nya” familj har bott i Kina. Men pojken är mycket orolig och tänker ofta på sin pappa. Det här kan vara ett problem som är svårt att hantera för både barn, föräldrar och personal på skolan.

För vissa elever är ayi en betydelsefull person, som i det här barnets fall. Men för andra är ayi bara en person som städar hemma, tvättar och passar barn. Det förekommer då barnen utnyttjar situationen och säger saker som: det kan/brukar ayi göra! En sådan situation kan till exempel uppstå om de blir ombedda att städa upp efter sig.

¹² Pinyin är en förenklad version av skriftspråket, det påminner mer om det svenska alfabetet.

¹³ Legend Garden och Dynasty är två bostadsområden precis bakom skolan, där skandinaviska familjer bosätter sig. Områdena är inhägnade och de vaktas alltid av kinesiska vakter.

5. Diskussion

I diskussionen bearbetas litteraturen från forskningsbakgrunden med analysen, som gjorts av den information som resultatet gett oss från våra informanter. Vygotskij kommer att stå som bas för argumenten som tillämpas.

I de teoretiska utgångspunkterna nämns delar av Vygotskijs teori, bland annat att ett barns utveckling styrs av språk, omgivning och den kultur som barnen/eleverna befinner sig i. Informationen ifrån informanterna kan kopplas till Vygotskijs teorier och tankar om barnets utveckling och identitet i den nya kulturen (Vygotskij i Stensmo 1994).

Enligt den svenska skolan i Sverige är alla barn skolpliktiga och kostanden är fri (www.skolveket.se). När barn flyttar utomlands är de inte längre tvungna att gå i skolan, då skolplikten endast gäller inom Sverige ([www.skolverket.se /svensk undervisning i utlandet](http://www.skolverket.se/svensk_undervisning_i_utlandet)). Här uppstår det ett problem eftersom det kostar att gå på en svensk skola i utlandet. Vill föräldrarna att barnen ska fortsätta sin utbildning även utomlands så krävs det att det finns en ekonomisk resurs för detta. Vi hoppas att de företag föräldrarna arbetar på ställer upp med bidrag, då det är en förutsättning för att familjer och deras barn ska få tillgång till undervisning även i utlandet.

Swedish School Beijing anser att undervisningen bör inrikta sig på att bland annat förbereda eleverna inför det samhälle de lever och rör sig i. Enligt skolans mål och riktlinjer är det upp till lärarna att arbeta med internationaliseringen som sker i Sverige och medvetandegöra barnen/eleverna om det svenska samhället (Läroboken – förståelse och medmänsklighet, Lpo94:13 och Lpfö98:36). Det är intressant att diskutera lärarnas syn på vilket samhälle som de ska förbereda barnen/eleverna för. Idag förväntas att en individ ska kunna samarbeta, ta egna initiativ, anpassa sig lätt, vara flexibel och ha stor social kompetens. Det är även viktigt att kunna kommunicera, diskutera och argumentera. Swedish School Beijing följer den svenska läroplanen och de svenska kursplanerna, vilket även är ett krav från skolverket ([www.skolverket.se /svensk undervisning i utlandet](http://www.skolverket.se/svensk_undervisning_i_utlandet)). Men samtidigt så återspeglas delar av den kinesiska kulturen på skolan, enligt några av informanterna. Lärarna anser att det råder en brist på specialpedagogisk personal, vilket kan leda till att barn i svårigheter inte får tillgång till den hjälp de behöver. På grund av de små grupper/klasser som finns på skolan anser ändå lärarna att den individuella anpassningen blir till fördel för barn/elever på skolan.

Överlag upplever lärarna ingen större skillnad med att arbeta på en svensk skola i utlandet. Det här anser vi är på grund av att skolan ser till att den svenska kulturen genomsyrar stora delar av arbetssättet. Forss (1987) påpekar att för att kunna ta till sig en annan kultur är det viktigt att ha sin egen kulturs kunskaper, även att kunna förstå sitt eget beteende (Forss 1987:63). Ovanstående kan kopplas till Wellros (1993) som menar att det egna sättet att tänka inte behöver förändras för att kunna acceptera den nya kulturens värderingar och världssyn (Wellros 1993:203). Att arbeta på en svensk skola i utlandet kan bidra till en ökad förståelse hos lärarna för elever med annan kulturell bakgrund, då de själv har upplevt att vara främmade i ett annat land. Här kan vi knyta an till Wellros (1993) som anser att en individ som flyttar till ett annat land måste anpassa sig enligt den nya kulturen och att anpassningen är en kontinuerlig process (Wellros 1993:203). Däremot framhäver Öberg (1997) att möjlighet finns att leva i ett annat land utan att behöva anpassa sig till varken språket eller kulturen. Det här på grund av att det finns olika instanser som inte kräver någon vidare anpassning, som till exempel ambassader och internationella skolor (Öberg 1997). Vidare kan diskuteras att barnen och dess familj inte behöver anpassa sig då de lever i ett nästan svenskt område och går på en svensk skola. Men däremot har Swedish School Beijing valt att ta tillvara på den kultur som råder i Kina.

Stensmo (1994) som refererar till Vygotskij som hävdar att människan är påverkad av sin omgivning och därmed blir instyrd på samma beteende och tankesätt (Stensmo 1994). Enligt Heyman (1990) påverkas barns inställning av omgivningen, då de är i ständigt sökande och utforskande (Heyman 1990). Med det anser vi att; om det råder ett lugnt och harmoniskt klimat på skolan så kan det påverka eleverna positivt. Det här kan leda till att elevernas beteende förblir stabilt men ändå utvecklande. Lärarna anser att barnen/eleverna varken är mer eller mindre sociala i Beijing än i Sverige. Det kan bero på att skolan är som ”hemma” på grund av den svenska omgivningen.

Det råder ett skifte av ny personal och barn på skolan i stort sätt varje termin på grund av hemflytt till Sverige. Enligt lärarna påverkar dessa skiften barnen/eleverna negativt. Anledningen till att lärarna anser skiftena som något negativt är för att barnen/eleverna kan känna rotlöshet och tappa sin identitet de möjligtvis byggt upp i Sverige. En del barn/elever har svårt att anpassa sig till den nya miljön och kulturen, då de har lämnat kvar släkt och vänner bakom sig som de saknar. Det här nämner en av eleverna och att han saknar sin pappa som bor kvar hemma i Sverige. Det här med att ha skilda föräldrar i två olika länder

kan vara ett problem eftersom det innebär en försvårad kontakt och möte. Problemet kan vara svårt att hantera för både barn, föräldrar och lärare. Därför är det viktigt med en trygg kontakt och att förtroende skapas mellan lärare och förälder till barnet för att kunna stötta barnet i den mån det går. En sådan kontakt och förtroende är naturligtvis viktig oavsett barn och situation, men framförallt på en utlandsskola. Heyman (1990) menar att det är en fördel om den tidigare identitet som barnet byggt kan återspeglas i den nya miljön. Det här för att underlätta anpassningen hos individen (Heyman 1990:35). En anledning till att barn/elever kan känna trygghet kan vara för att de lever i en skyddad omgivning, genom att familjerna bor i de bostadsområden som vi tidigare nämnt i resultatavsnittet. Vi anser att barnen/eleverna kan få en starkare tro på sig själva när det kommer till möte med nya människor på grund av att de är vana vid byte av kamrater och lärare. Eleverna är medvetna om att samtliga barn är i samma situation och har samma erfarenheter när det gäller utlandsflytt.

Det som kan skilja är de antal år familjerna har spenderat i utlandet. Stensmo (1994) hänvisar till Leontievs teori om att människan, vilket i det här fallet är barnen/eleverna, måste anpassa sig till situationen och vara vänskapliga för att klimatet ska fungera i skolan. Leontiev menar vidare att social gemenskap är ett måste i klassrummet (Stensmo 1994:160). Trots dessa kamratskiften skriver eleverna att de trivs i Beijing och har hittat många nya kompisar. Vi antar att de flesta kompisrelationer har skapats på skolan eller i det område de bor. Detta kan innebära att kontakten med kinesisktalande barn minskar, men även för att det inte har skett en integrering med en kinesisk skola. Det är nämligen inga av eleverna som skriver att de umgås med kinesisktalande vänner på sin fritid. Skiftet av klasskamrater och lärare anser vi kan påverka barnen/eleverna till en viss del då de förlorar en trygg person i vardagen som de är vana vid. Därför menar vi att det är viktigt för lärarna att inge förtroende hos barnet/eleven så att den personliga kontakten blir speciell för varje enskild individ.

Det speciella förtroende som en lärare inger kan förhindra att barnen/eleverna blir känsllosamma och bråkiga, det kan även ge dem en trygg punkt att anförtro sig åt. En annan trygg punkt för barn/elever kan vara ayin som arbetar i familjen. Här behöver språket inte ha någon betydelse för barnet/eleven, då kommunikationen består av omhändertagande och en känsla av trygghet för barnet. Dock beror det helt på hur förhållandet och förtroendet är mellan ayi och barn. Wellros (1993) menar att individen tar till sig både det verbala och icke verbala språket och är på så vis öppen för vad samtalspartnern försöker förmedla (Wellros

1993:24,32). En elev nämner att för henne är ayi en betydelsefull person och inte någon som bara är i hemmet för att städa, tvätta och passa barn.

I sökandet av sin identitet i samspel med omgivningens påverkan får eleverna på Swedish School Beijing två kulturella bakgrunder att förhålla sig till. De får den svenska kulturen hemifrån och i skolan, medan den kinesiska kulturen påverkar dem utifrån samhället. Heyman (1990) anser att barn som söker sin identitet påverkas av omgivningen och dess inställning (Heyman 1990). Det här kan kopplas till Vygotskijs teorier om att barnet påverkas av omgivningen. En del av kulturen får barnen/eleverna från skolans håll genom assistenterna men även genom firandet av de kinesiska högtiderna. Som vi tolkar Stensmo (1994) är barnen på skolan noviser i det nya samhället de lever i och att deras tankar, känslor och handlingar påverkas av samhället (Stensmo 1994). Vi anser även att barnen/eleverna påverkas av personalen, kamraterna och skolans miljö.

Det kinesiska samhället erbjuder billiga märkeskläder genom de olika shoppingmarknader som eleverna refererar till. Här kan eleverna köpa alla de nya modeller och märke från hela världen. Detta nämner eleverna i sina svar som en positiv sak. Vi tror dock att det kan uppstå problem när eleverna byter miljö till den svenska vardagen. Barnen är vana vid att leva i en viss standard och bekvämlighet till exempel med egen chaufför i familjen. Barnen/eleverna är även vana vid att kunna handla i princip alla de kläder och prylar de vill ha. Eleverna påpekar att allt de köper kanske inte har äkthetsgaranti eller har den kvaliteten som de äkta varorna har. Det här kan refereras till Wellros (1993) som påpekar att individer som flyttar till ett annat land upptäcker att befolkningens livsstil och levnadssätt är annorlunda än den de är van vid hemma (Wellros 1993:201-202). Enligt Sweaguiden (www.sweaguiden.com) anses den egna ”gamla” kulturen vara den bättre då det är den som ligger till grund hos individen som flyttar utomlands. Wellros (1993) menar då att det här kan resultera i att individer kan hamna i en kulturchock, vilket innebär att de upplever vardagen annorlunda och förvrängd (Wellros 1993:201-202). Det här som Wellros (1993) nämner kanske inte inträffar för barnen/eleverna då de lever i en ”svensk” miljö, i den mån vi har påpekat tidigare. Däremot kan barn/elever enligt Wellros (1993) som växer upp i två kulturella samhällen berikas med olika värderingar och synsätt (Wellros 1993:28). Det här kan ge barnen/eleverna en förmåga att i framtiden dra liknelser och paralleller om olika samhälle som de har upplevt. Öberg (1997) anser att det är bra att dra liknelser mellan kulturer för att finna mönster i de båda och för att barnen lättare ska kunna ta till sig de kulturella skillnaderna (Öberg 1997:170). I

Lpo94 står det att lärare ska medvetandegöra elever om det egna kulturarvet samt finna möjligheter för dem skapa en trygg identitet. Vi ska även få eleverna till att förstå och leva sig in i andras värderingar och levnadssätt (Lärboken – Lpo94:13).

Det är en utvecklande möjlighet för lärare och barn/elever att arbeta tillsammans med kinesiska assistenter, dock kan det uppstå språksvårigheter. De olika språkbristningarna kan leda till att barn/elever ser de kinesiska assistenterna som ayisar. I Sverige tror vi på det kompetenta barnet och låter barn utforska sig omvärld självy, medan en kinesisk assistent gärna hjälper till för att allt ska gå så fort som möjligt. Det här beteendet kan liknas vid de sysslor som barnets ayi utför i hemmet. Lärarna kan ha svårt för att kommunicera med assistenterna, vilket kan bidra till att barnen/eleverna hamnar i kläm. Det här kan leda till att barn hämmas i sin utveckling. För att situationer som detta ska förhindras berättar lärarna att det krävs att både lärare, elever och assistenter finner vägar och möjligheter till att förstå varandra. Alla på skolan måste använda sig av kroppen som en viktig kommunikationskälla, när de övriga språken inte räcker till. Stensmo (1994) hävdar vikten av de olika språksätt som finns att tillgå, det här för att en kommunikation ska fungera (Stensmo 1994:10). Trots dessa språkolikheter kan barn/elever/personal dra nytta av de kinesiska assistenterna då de är en länk till det kinesiska samhället och föra kopplingar naturligt in i undervisningen.

Barn/elever på Swedish School Beijing lär sig tre olika språk, det vill säga svenska som bas, engelska och kinesiska. Stensmo (1994) hänvisar till Vygotskij som menar att ett barn i tidig ålder upptäcker att de kan kontrollera sin omgivning och uttrycka sig via språk (Stensmo 1994:156-157). Samtliga lärare anser att det svenska språket måste finnas som grund hos barnen/eleverna för att det ska kunna ta till sig ett nytt språk. Enligt Ladberg (2003) är sättet att lära sig ett språk helt upp till individs förmåga att söka kontakt, även i vilken mån han/hon umgås med andra människor (Ladberg 2003:46). För att motverka det som Wellros (1993) benämner med språkchock anser vi att Swedish School Beijing har gjort ett bra val genom att ta in det kinesiska språket i undervisningen. Vi anser även att det är en viktig del av kulturen som barnen/eleverna får med sig via språktillgången. Det här hoppas vi leder till ett minskat avstånd mellan den kinesiska befolkningen och de barn/elever som befinner sig på skolan i Beijing. Det här kan kopplas till Heyman (1990) som anser att språket är en kommunikation och ett sätt att sprida kultur (1990:33).

Det engelska språket lär sig eleverna på Swedish School Beijing tidigare än i Sverige det vill

säga redan i förskolan. Det här kan bero på att språket krävs för att kommunicera med personer innanför och utför skolans väggar. Kinesiska som språk talas öppet på skolan, vilket ger barnen en möjlighet att öva de färdigheter i det kinesiska språket som de har lärt sig. Dock nämner eleverna att det kinesiska språket är svårt att förstå, lära sig och prata. Det här kan bero på att det inte finns några likheter med det svenska språksystemet. Ladberg (2003) anser att vid inläring av språk ska barn/elever utsättas för intressanta situationer som leder till lust att lära det nya språket (Ladberg 2003:48). Det kinesiska språket har fyra olika toner, vilket innebär att uttalet måste vara helt rätt för att ordet som är menat inte ska betyda något annat. Trots dessa svårigheter anser eleverna att det är roligt att ha fått chansen att lära sig kinesiska i skolan. Språket blir en naturlig koppling och på så vis kan barnen/eleverna leva ”friare” i samhället. Eleverna får även en möjlighet att lära sig kinesiska tecken/symboler och pinyin. Det här anser vara positivt då samhällets skyltar oftast bara består av kinesiska tecken/symboler. Men som vi tidigare nämnt så är det kinesiska samhället ständigt i förändring och framförallt nu inför OS 2008. Under den period vi vistades i Kina så ökade antalet engelska vägs skyltar med det dubbla. Detta anser vi vara bra eftersom det ger en ökad förståelse för hur det kinesiska samhället ser ut och det ger turister en möjlighet att ta sig runt i samhället.

Det uppstår en språkväxling mellan de tre språken, där barnen använder sig av de ord eller språk som känns mest naturliga i situationen. Barnen upplever en vardag med intryck av de olika språken och kulturerna, vilket bidrar till språkväxling. Det här nämner även Öberg (1997) som menar att barn som växer upp i olika kulturella samhällen kan skifta mellan de olika språken och kulturella beteendena (Öberg 1997:79,222). De äldre barnen har redan lagt grunden till sitt modersmål och språkväxlar därför inte i samma mån. Men som vi tidigare nämnt använder övriga barn/elever sig av enstaka ord som kan behövas för kommunikation i vardagen. Anledningen till detta tror vi beror på att undervisningen sker på svenska och alla barn/elever och lärare är svensktalande. En annan anledning kan vara att de äldre barnen/eleverna har tidigare erfarenheter av skola i Sverige.

Stensmo (1994) refererar till Vygotskij som menar att barn utvecklas i samband med sin omgivning och tar till sig de signaler och värderingar som samhället förmedlar (Stensmo 1994). Den annorlunda kultur som barnen/eleverna finner i Beijing kan påverka dem både negativt och positivt. En negativ aspekt kan vara ifrån det skeva genusperspektivet som kan förkomma i barnets ”nya värld”. En positiv aspekt kan vara att barn/elever blir toleranta och

måste acceptera de olikheter som förekommer i samhället. Det kan bidra till att barn/elever får en vidare människosyn och kan godta olika kulturers beteende och levnadssätt. Stensmo (1994) och Heyman (1990) menar att individer är en kulturvarelse och att hennes känslor och handlingar påverkas av det nya samhället hon lever i, vilket även kan refereras till Vygotskijs teori. Som lärare är det av betydelse att diskutera med barnen/elevorna hur de ser på samhället för en gemensam kunskapsbas inom gruppen. Det här även för att barnen/elevorna får se och uppleva skillnader och likheter i sin omgivning. Enligt Björkstén (2006) är könsrollerna mer påtagliga i Kina, än i Sverige. I Kina är det oftast kvinnan som är hemma med barnen och sköter hemmet, medan mannen arbetar (Björkstén 2006:140-141). Öberg (1997) påpekar att i Sverige är det oftast båda makarna som arbetar. Men i och med flytten till Kina leder det i de flesta fall till att enbart ena parten arbetar, i allmänhet mannen (Öberg 1997:32-33). Vi anser att vid flytt till Kina bidrar dessa könsroller till en likhet med det kinesiska levnadssättet och arbetarkulturen. Vi instämmer med lärarna när de anser att personal på skolan ständigt måste vara medvetna om den skeva verklighet som råder i Beijing, gällande bland annat genusperspektivet. Det här är även ett av de uppdrag som lärare har enligt Lpfö98 och Lpo94 där det står att förskolan skall motverka traditionella könsmonster och könsroller (Läraryboken – Lpfö98:35 och Lpo94:13).

Både elever och lärare trivs i Beijing och anledningar till detta är för att det är billigt att leva och bo där. Dock påpekar lärarna att Kina varken är ett hem eller ett hemland, delvis för att de anser att kontrasterna som finns i de olika samhällena är stora. Eleverna nämner att det är ett fattigt land med mycket folk och stor halt föroreningar i Beijing. Under våra sju veckor i Kina upplevde även vi dessa kontraster och föroreningar. Vi kan även intyga att det är billigt att leva, bo, äta och shoppa i Kina, då valutan i Kina står lägre än den svenska kronan. Elevers uppfattningar om kineserna är spridda på så vis att någon känner frustration över att bli uttittad, medan andra har uppfattningen om att kineserna är mestadels glada och trevliga. Det här beteendet som barnen upplever kan hänvisas till Bonnierfakta (1983) där det beskrivs att Kina länge har varit ett instängt land, där inga utlänningar var välkomna. De senaste årtiondena välkomnades utlänningar till Kina och det här är en anledning till att kineser tycker utlänningar är något speciellt och märkvärdigt (Bonnierfakta 1983:106). Samtliga elever upplever dock kinesernas spottande och harklande som stötande. Det kan delvis bero på att det är ett beteende som inte eleverna erfar i samma utsträckning i Sverige. Barn/elever och personal på Swedish School Beijing uppmärksammar och firar tillsammans några av de kinesiska högtiderna. Via de kinesiska högtiderna får barn/elever en möjlighet att

delta i en annan nations upplevelser och firande. Enligt Bonnierfakta (1983) är högtiderna en av de viktiga byggstenarna i den kinesiska kulturen då gamla seder och traditioner uppmärksammas (Bonnierfakta 1983:106.107). Genom att fira de här högtiderna lär sig barn/elever om den nya kulturen de lever i. En upplevelse som detta är det inte många barn som får erfara och vi anser det vara en fördel för den emotionella utvecklingen och förståelsen för andra medmänniskor. Enligt elevernas svar på frågeformuläret kan vi tyda att de tycker det är intressant och roligt att fira de kinesiska högtiderna. Anledningar till det här kan vara att det är något nytt, annorlunda och spännande att lära sig om den nya kulturen som de numer lever och agerar i. Vi författare är eniga med Heyman (1990) vad gäller att en kultur tas in genom kroppens alla sinne (Heyman 1990:33). Via högtiderna får barnen/eleverna uppleva den kinesiska kulturen på olika sätt, det vill säga per syn, hörsel, känsel, lukt och smak. Enligt Björkstén (2006) kretsar det kinesiska samhällslivet kring maten och under högtiderna är maten en viktig bit i firandet (Björkstén 2006:144-145). Därmed kan vi koppla det till att samtliga elever är överens om att maten är god vilket kan bidra till deras positiva syn på den kinesiska kulturen.

5.1 Förslag till vidare forskning

Tidigare nämndes problem och möjligheter vid hemflytt som två aspekter men de valdes bort då tiden inte räckte till. Dock skulle det vara intressanta faktorer att studera och bearbeta vidare i en annan undersökningsrapport. Det här för att se hur barnen/eleverna hanterar en hemflytt och hur den ”nya” skolan omhändertar dessa barn och elever.

6. Sammanfattning

Uppsatsens syfte var att ta reda på hur Swedish School Beijing tar tillvara på den kinesiska kulturen på skolan samt att få reda på hur barn/elever påverkas av den kinesiska kulturen. I ovanstående diskussion sammanfattas uppsatsen med Vygotskijs teori om hur barn utvecklas i samband med sin omgivning, språket och den kultur de lever i. Utifrån den lästa litteraturen och de frågeformulär som bearbetats kom vi fram till följande; barnen/eleverna ges möjligheter till att dra liknelser i framtiden mellan de olika kulturerna de upplevt. Vi har kommit fram till att Swedish School Beijing tar till vara på den kinesiska kulturen i form av att de firar de kinesiska högtiderna men även genom att barnen/eleverna har kinesisk undervisning. Samtidigt anser skolan det vara viktigt att ta till vara på den svenska kulturen och det svenska språket, vilket krävs för att ta till sig en ny kultur och ett nytt språk. Lärarna upplever ingen större skillnad på att arbeta på en svensk skola i utlandet, än på en svensk skola i Sverige. Det här kan bero på att skolan är placerad i ett område som är försvenskat samt att barnen lever och umgås endast med västerländska personer. I problempreciseringen tar vi upp ett par olika aspekter angående vilka intryck barn/elever tar av den kinesiska kulturen. Vi har kommit fram till att eleverna tar både positiva och negativa intryck av den kinesiska kulturen via mat, kommunikation, skola och socialisation. Maten får de intryck av genom att fira de olika helgdagar och högtider, men samtidigt när familjerna äter på restaurang eller när ayi lagar mat i hemmet. Barnen/eleverna lär sig att kommunicera på tre talade språk (svenska, engelska och kinesiska) i skolan, det här för att socialt kunna delta i samhället de lever och vistas i. Kroppsspråket är ytterligare ett språk som barnen/eleverna tränar dagligen, som hjälpmedel till de talade språken. Samtliga språk hjälper dem för att kunna kommunicera på skolan med assistenter och övrig personal. De olika aspekterna vi nämnt vävs in i varandra, då den ena ger den andra. Kulturen behövs för förståelse, för förståelse krävs språk, för språk krävs en fungerande, social och öppen skola.

Referenslista

Litteratur

Bjurwill, C. (2001). *A, B, C och D: vägledning för studenter som skriver akademiska uppsatser*, Lund: Studentlitteratur. ISBN 91-44-01574-7

Björkstén, J. (2006). *I mittens rike – det historiska och moderna Kina*, Falköping: Bilda Förlag. ISBN 10 91-574-7839-2

Bonnierfakta. (1983). *Jordens folk (Kina, Japan & Korea)*, Stockholm: Bonniers Bokförlag. ISBN 91-34-50019-7

Bråten, I. (1998). *Vygotskij och pedagogiken*, Sverige Studentlitteratur. ISBN 9 144 00502-7

Denscombe, M. (2000). *Forskningshandboken*, Lund: Studentlitteratur. ISBN 91-44-01280-2

Forss, K. (1987). *Arbete utomlands - en skrift om kulturskillnader*, Lund: Studentlitteratur. ISBN 91-4-45231-1

Heyman, A-G. (1990). *Invanda kulturer och invandrarkulturer*, Almqvist & Wiksell. ISBN 91-21-58000-6

Holmqvist, M. (2006). *Lärande i skolan. Learning study som skolutvecklingsmodell*. Studentlitteratur: Lund. ISBN 91-44-04506-9

Ladberg, G. (2003). *Barn med flera språk*. Trelleborg: Liber AB

Lindqvist, G. (red) (1999). *Vygotskij och skolan*, Lund; Studentlitteratur. ISBN 91-44-00794-9

Lärarnas Riksförbund. (2003). *Läraryboken*. ISBN 91-973019-5-7

Stensmo, C. (1994). *Pedagogisk filosofi*, Lund: Studentlitteratur. ISBN 91-44-37941-2

Svenska språknämnden. (2000). *Svenska skrivregler*. Solna: Almqvist & Wiksell. ISBN 91-21-11-280-0

Säljö, R. (2005). *Lärande och kulturella redskap: om lärprocesser och det kollektiva minnet*. Stockholm: Norstedts akademiska förlag. ISBN 91-7227-443-3

Wellros, S. (1993). *Kulturmöten till vardags*, Gummessons tryckeri AB Falköping. ISBN 91-634-0067-7

Öberg, B. (1997). *Olika syn på saken*. Smedjebacken: Natur och Kultur. ISBN 91-27-06739-4

Internet

www.moveandstay.com/beijing/guide_international_schools.asp - internationella skolor i Beijing, Kina

Länken är använd senast: 071206

www.radio86.se/allt-om-kina/livsstil/6630/svenska-skolan-i-beijing - Intervju med Mona Nyberg (rektor) och Yvonne Andersson (kanslist) på SSB

Länken är använd senast: 071207

www.skolverket.se – svensk undervisning i utlandet

Länken är använd senast: 071119

www.skolverket.se/sb/d/663 - svenska skolan i Sverige

Länken är använd senast: 071119

www.skolverket.se – svenska utlandsskolor

Länken är använd senast: 071211

www.skolverket.se/sb/d/475/a/1086 - utdrag ur förordningen

Länken är använd senast: 071119

www.sweaguiden.com

Länken är använd senast: 071109

www.swedenabroad.com/Page_____25758.aspx

Länken är använd senast: 071212

www.swedishschool.org.cn – Swedish School Beijings hemsida

Länken är använd senast: 071119

Bilaga 1

Avgiften per barn för läsåret 2006/2007 på Swedish School Beijing är följande:

- Förskoleklass - åk 6 65000 RMB/år (under förutsättning att eleven är statsbidragsberättigad från svenska staten). 65000 RMB är ca 53000 sek.
- Förskola (3 - 5 år) 65000 RMB/år.
- Avgift för kompletterande svenska 3 000 RMB/år. 3000 RMB är ca 2500 sek.
- Skolbuss arrangeras till självkostnadspris, 10 400 RMB/år. (Från Beijing Centrum - skolan tur och retur). 10400 RMB är ca 8500 sek.
- I avgiften ingår skollunch och viss efterskolanaktivitet (ESA) erbjuds.

Källa: www.swedishschool.org.cn

071119

Bilaga 2

Kraven för att få etablera år 1-6 med statsbidrag är att:

- huvudmannen har förutsättningar att anordna skolan och att det finns ett behov av denna.
- elevantalet är tillräckligt stort och beräknas vara stabilt under den närmaste tiden (skolan bör ha minst 20 behöriga elever vid starten).
- det finns ett allmänt svenskt intresse av skolan.

Källa: [www.skolverket.se /svenska utlandsskolor](http://www.skolverket.se/svenska-utlandsskolor)

071211

Bilaga 3

Utdrag ur förordningen, SFS 1994:519

3 § Om inte något annat framgår av 33 och 36 §, utgör de elever underlaget för bidrag som uppfyller följande villkor. Minst en av deras vårdnadshavare är svensk medborgare och minst en av dem vistas i utlandet på grund av

1. tjänstgöring vid en svensk myndighet eller organisation
2. tjänstgöring vid en internationell organisation
3. tjänstgöring vid ett företag, i följande fall, nämligen
 - a. tjänstgöring vid ett företag som är svensk juridisk person
 - b. tjänstgöring vid ett företag som är utländsk juridisk person över vilken en svensk juridisk person har ett bestämmande inflytande
 - c. tillfällig tjänstgöring vid en utländsk juridisk person som bedriver verksamhet i Sverige, eller
 - d. en i förväg tidsbegränsad tjänstgöring vid utländsk juridisk person
4. studier eller forskning för vilka det lämnas studiemedel, stipendier eller lön
5. kulturarbete på vilket vederbörandes huvudsakliga försörjning beror, eller
6. verksamhet i utlandet som i övrigt bedöms väsentligt för det svenska samhället

Statens skolverk får medge att även andra elever än de som avses i första stycket får räknas med, om det finns synnerliga skäl med hänsyn till sociala förhållanden.

Källa: www.skolverket.se/sb/d/475/a/1086
071207

Bilaga 4

Frågeformulär för lärare på Swedish School Beijing

Frågeformuläret kommer att användas som underlag till vår C-uppsats. Du kommer att vara anonym i uppsatsen och det är endast vi, Anna och Therese som kommer att bearbeta svaren.

1. Hur länge har du varit lärare/förskollärare?

Svar:

2. Vilken utbildning har du som lärare?

Svar:

3. Hur länge har du arbetat på Swedish School Beijing?

Svar:

4. Trivs du i Kina? Motivera ditt svar!

Svar:

5. Finns det någon skillnad mellan att arbeta på en svensk skola hemma eller i utlandet?

Om ja, isåfall vilka?

Svar:

6. Hur tror du att eleverna påverkas av att gå på en svensk skola i utlandet?

Svar:

7. Hur anpassar sig Svenska skolan till den kinesiska kulturen?

Svar:

8. Eleverna lär sig en del olika språk. Tror du det ger dem fördelar och/eller nackdelar?

På vilket sätt i så fall?

Svar:

9. Upplever du mycket språkväxling i klassrummet, det vill säga att eleverna använder sig av de olika språken de lär sig eller kan?

Svar:

10. Upplever du att eleverna påverkas på något sätt (positivt eller negativt) av de skiften som sker av klasskamrater och lärare?

Svar:

11. Anser du att eleverna är mer sociala här än ”hemma”, både mot varandra och mot lärare?

Svar:

12. Har du en bättre relation/kontakt med eleverna och dess familj här i Kina?

Svar:

13. Övrigt som du vill delge oss:

Tack för medverkan!
Anna & Therése

Bilaga 5

Frågeformulär till elever i årskurs 4-6

Eleverna svarade på detta frågeformulär under en lektion. Frågorna skrevs på tavlan och eleverna skrev svaren på ett linjerat papper. Även målet och syftet förklarades för eleverna, för att det skulle finnas motivation till att svara på frågorna.

1. Vilken årskurs går du i?
2. Beskriv din familj.
3. När kom du till Beijing, Kina?
4. Vad var orsaken till att ni flyttade till Beijing, Kina?
5. Hur upplevde du ditt första möte med Kina?
 - miljön
 - folket
 - maten
 - kulturen och de kinesiska högtiderna
6. Trivs du i Beijing, Kina?
7. Vad är det bästa med att bo i Beijing, Kina?
8. Hur upplever du det kinesiska språket?
9. Hur upplever du det är att skriva på kinesiska?
10. Träffar du kinesisktalande vänner på fritiden?
11. Är det något övrigt du vill berätta om dina upplevelser här eller om dig själv?